București

Sfarmă-piatră

Director: Al. Gregorian   Redacția și Administratia. Str. Domnita Anastasia. 16. — S. I   Telefon 3.76.05

Dr 41
BIBLIOTECA CENTRALA „ASOCIAȚIUNII" SIBIU

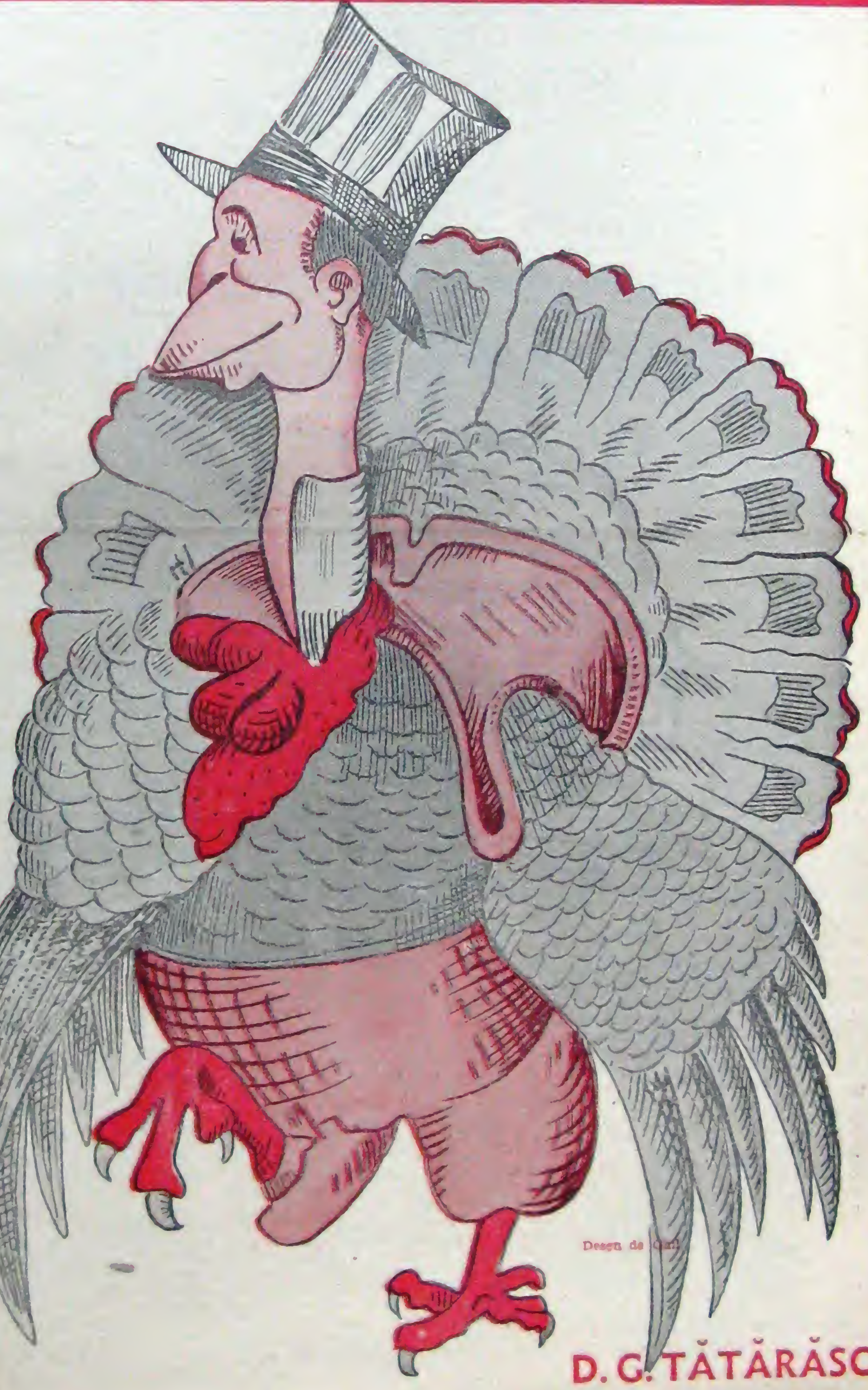

D. G. TĂTĂRĂSCU

Iudaizarea învăţământului

Influenţa iudaismului asupra culturii noastre contimporane e multiformă. Ea se manifestă prin presă, prin literatură, prin critică interpretativă şi reclamă, prin editură şi colportaj, prin censura editorială, prin ignorarea calculată a tot ce e moral şi autentic românesc. Exercitată discret şi cu un aier de nevinovăţie, ba chiar de servicii aduse, întinderea ei e mult mai vastă decât şi-o poate închipui românul nostru fără simţul controlului şi al prevederii.

O latură cu totul gravă a influenţei acesteia e cartea didactică.

Am atras atenţia încă din luna Iunie asupra ei şi astăzi constatăm cu bucurie că presa naţională o îmbrăţişează, acordându-i toată însemnătatea pe care o are.

Cartea didactică e întâiul vehicul al culturii intelectuale. Inţelegem prin aceasta nu o cultură vagă, generală şi abstractă, ci una puternic colorată în sensul românismului, care să ducă la cunoaşterea limpede de noi înşine ca neam şi ca ţară, precum şi la conştiinţa misiunii noastre pe pământ. Cartea didactică şi îndeosebi cartea de cetire a şcoalei primare trebuie să însemneze iniţierea în românism a fragedelor generaţii de copii. O exaltare a istoriei naţionale, o preamărire documentată a pământului nostru cu flora şi fauna lui, o apoteoză a eroicului românesc, o iubire înflăcărată a muncii noastre şi a rodului ei, o încredere fanatică în viitorul acestui neam şi un cult al jertfei pentru el, asta trebuie să fie în rândul întâiu cartea de cetire. Să imprime pentru toată viaţa în sufletul oricărui pui de român sentimentul că el e proprietarul moral al acestei ţări, el e obligat s'o păstreze, s'o apere şi s'o înalţe pentru a o transmite mai departe celor ce vor veni după el.

Sentimentul acesta de proprietate morală, cu drepturile şi datoriile pe care le implică, e însăşi temelia Statului naţional. Cartea didactică şi în deosebi cartea de cetire, a cărei rezultantă ultimă nu e acest sentiment, e o carte împotriva românismului, împotriva Statului şi trebuie denunţată ca atare.

Cartea didactică de azi nu corespunde acestei cerinţe.

Şi nu corespunde din două cauze: una trebuie căutată în Ministerul Instrucţiunii; cealaltă în influenţa iudaismului.

Să le luăm pe rând.

Ministerul Instrucţiunii, care vrea să se intituleze Ministerul Culturii Naţionale, e una din cauzele pentru care avem o carte didactică sub toată critica. Aceasta vine dintr'un defect de concepţie şi dintr'un defect de control.

Aflându-se în faţa unei populaţii şcolare minoritare pe lângă majoritatea românească, Ministerul Instrucţiunii şi-a modificat dela războl încoace concepţia despre cartea didactică. Ea nu mai trebuia să vorbească de acum încolo graiul mândriei româneşti, ca să nu jignească sentimentul minoritar, ci un graiu cât mai incolor şi mai inofensiv în care să se poată recunoaşte eventual, oricine, fără deosebire de rasă şi religie. Cartea didactică de azi năzuie să se adreseze viitorului cetăţean juridic al Statului. Ea nu are un criteriu etnic, ci unul legal şi abstract. Cu alte cuvinte, ea sacrifică românismul în favoarea orgoliului minoritar. Nu minoritarii trebuie să se asemene nouă, ci noi să renunţăm la noi înşine pentru a le corcoli orgoliul. Afirmarea primatului românesc e socotită ca o greşală. Rezultatul? Minoritarii îşi au şcoalele lor naţionale, unde îşi cresc nestingherit copiii în tradiţiile şi în aspiraţiile rasei respective. Noi continuăm să servim copiilor noştri o educaţie cu apă chioară, care le slăbeşte pe nesimţite încrederea în neamul nostru şi le strecoară sentimentul confuz că nu noi sântem proprietarii acestei ţări. Concepţia aceasta de Elveţie danubiană e tot ce poate fi mai nepriclnic Statului naţional românesc, care e creat numai de români, se sprijine numai pe români şi nu va fi apărat în ceasul primejdiei decât de români. Educaţia ce se dă copiilor noştri azi nu e nici pe departe, sub raportul naţional, la nivelul educaţiei din şcoalele minoritare. Ne-am sacrificat românismul de dragul unei iluzii deşarte.

Această concepţie nenorocită a fost întărită şi de presiunea din afară a Societăţii Naţiunilor. Instituţia genevezā nu şi-a mărginit rolul numai la raporturile internaţionale; ea a înţeles să se amestece sistematic în raporturile noastre interne. Ea a căutat să ne impună norme de învăţământ, influenţând şi manualele didactice. Ea ne-a pretins să amputăm studiul istoriei şi al geografiei româneşti de toate elementele care ar jigni sentimentul popoarelor vecine. Culmea e că s'au găsit în Ministerul Instrucţiunii funcţionari superiori, cari să susţină cu tărie un asemenea punct de vedere.

Al doilea defect al acestui Minister e absenţa controlului asupra cărţilor didactice. El a devenit o simplă formalitate, când nu e o adevărată complicitate. Astăzi numai cine nu vrea nu e autor didactic. Niciun discernământ serios n'a prezidat aprobările oficiale. Manualele se improvizează în câteva săptămâni şi se aprobă cu ochii închişi. Cele mai multe, alcătuite de nechemaţi, sânt redactate într'o românească îngrozitoare şi sunt pline de grosolănii morale şi de greşeli ştiinţifice ca acelea pe care le remarcă neobosit d. T. Pisani în Universul. După ce s'au tipărit, nimeni nu le mai controlează pentru a constata aberaţiile ortografice care, adăugate la defectele din manuscrise, fac din multe din aceste manuale monstruozităţi oribile. Să nu mai vorbim de estetica total absentă şi de preţurile exorbitante, care fac din cartea didactică o imensă industrie lucrativă.

Nu trebuie să uităm deasemenea influenţa, mai ales din ultimul timp, a unor filosofi şi pedagogi oficiali, cari duc o adevărată ofensivă împotriva cărţii didactice ca atare. Intre ei, d. C. Rădulescu-Motru, care, în noua sa lucrare Românismul, pledează pentru excluderea cărţii din învăţământul primar rural şi înlocuirea ei cu exerciţii gimnastice, cu cântece şi sape. Oamenii aceştia, cari caută să discrediteze cartea şcolară cu orice chip, nu pricep că menirea ei este, înainte de a da instrucţii gospodăreşti, să creeze şi să întreţină acea conştiinţă generală a sentimentului de proprietate morală românească, temelia însăşi a Statului naţional. Palavrele lor pedagogice trebuiesc puse la index.

In aceste condiţii oficiale, cu o concepţie ministerială întemeiată pe principiul francmasonic: „fără deosebire de rasă şi de religie" — în Ministerul Instrucţiunii sânt mulţi masoni cari vor trebui identificaţi, — cu o totală lipsă de control, care merge până la complicitate interesată, cu găgăuţi de mare prestigiu, cari discreditează cartea în numele pedagogiei moderne, e uşor de înţeles influenţa iudaismului în învăţământ. Evreii ştiu perfect că morfinizarea conştiinţei naţionale a poporului, pe spinarea căruia parazitează ei, constituie cea mai sigură garanţie a acestui parazitism. Porţile şcoalei româneşti le erau larg deschise şi fără paznic: influienţa iudaismului s'a putut revărsa ca un fluviu.

Căile ei sânt mai multe.

Una e profesoratul. Avem azi în învăţământul oficial, primar şi secundar, o sumă de învăţători şi învăţătoare, de profesori şi profesoare evrei, nu strecuraţi sau infiltraţi, ci intraţi pe poarta legii, care nu cunoaşte „deosebire de rasă şi religie". Orice experienţă din lume ne învaţă că evreul rămâne evreu autentic în toate împrejurările. Rasă veche şi puternică, el nu cedează şi nu se asimilează, cum a crezut democraţia veacului al XIX-lea. Introdus în şcoala noastră, el va deveni cu atât mai evreu cu cât va fi chemat să predea obiecte de caracter mai specific, ce separă rasa noastră de rasa lui. Vă închipuiţi un profesor evreu predând cu ardoare Doina lui Eminescu:

> Cine a îndrăgit străinii
> Mânca-l-ar inima câinii?

Un exemplu reprezentativ pentru toată categoria e d. profesor H. Sanielevici, cunoscutul biolog şi critic literar. Ministerul Instrucţiunii a fost faţă de acest om de o munificenţă proverbială, pe care n'a cunoscut-o absolut nici un învăţat şi nici un scriitor român. Vreo zece-cincisprezece ani de concediu în străinătate, peste orice lege, stipendii peste stipendii în plus pentrucа „marele savant" să aprofundeze secretele biologiei. Rezultatul? D. H. Sanielevici, fanatic ideolog al iudaismului, ne-a demonstrat în ultimul timp, cu un vast aparat de aiureli savante, că Mioriţa, capodopera literaturii noastre populare, n'ar fi nici mai mult nici mai puţin decât un poem ebraic! E o tentativă de a discredita şi de a nega, cu o îndrăzneală fără margini, tot ce e mai specific în creaţia geniului românesc. Şcoala noastră posedă astăzi, spre nenorocirea sufletului românesc, o sumă de asemenea specimene. Culmea culmilor e că avem profesori evrei de istoria românilor, de geografia României şi de limba românească! Iată ruşinea în care ne-a prăvălit concepţia francmasonică despre învăţământ!

O altă cale a influienţei iudaice e cartea didactică: autori evrei, edituri evreeşti.

Autori evrei de manuale de limba şi literatura românească. Această ofensă şcoala noastră, cu toate defectele ei, n'a cunoscut-o până acum. Când evreul ajunge autor didactic, adică spiritus rector al copiilor României, înseamnă că autoritatea şi controlul au devenit simple ficţiuni sau — dece nu? — simple instrumente în slujba iudaismului.

Afară de acestea, editurile evreeşti au pus ghiara pe cea mai mare parte din cărţile didactice. Din două motive: unul, fiindcă aceste cărţi, tipărite anual în milioane şi milioane de exemplare constituie o afacere rentabilă în stil colosal. Banul ultimului ţăran din România s'adună de pretutindeni în punga editorului evreu. Al doilea motiv e cenzura pe care o exercită iudaismul, pe această cale, asupra cărţii didactice. Mai mult decât prin profesori şi prin autorii evrei, prin editura evreească şcoala românească e dirijată azi sigur şi efectiv spre ţelurile iudaismului. Autorilor români, clienţi ai acestor edituri, li se pune în vedere să nu se strecoare în cărţile lor nimic din ceeace ar stingheri interesele evreilor din România. Ceva mai mult, li se interzice să înfăţişeze copiilor, cu date documentare obiective, adevărata situaţie, ca număr şi ca dominaţie economică, a evreilor din România. Cazul divulgat de profesorul N. Pandele în ziarul Universul vine să confirme întru totul strictеţea censurii iudaice asupra cărţilor noastre didactice, primejdie pe care noi am demascat-o cei dintâiu. Intr'un manual de geografie, profesorul Pandele semnalase că, după statistica mai veche, există în ţară 1.500.000 de evrei, iar după ultima statistică numai 750.000. In complicitate cu autorităţile noastre, evreii s'au camuflat în cea mai mare parte sub numele diferiţilor minoritari pentru a ne induce în eroare demonstrându-ne prin noua statistică falsă că nu există un pericol evreesc la noi. Editorul evreu a cerut d-lui Pandele să suprime datele adevărate. Autorul s'a opus. Atunci editorul a refuzat să tipărească manualul de geografie. Voiţi o dovadă mai categorică de existenţa censurii iudaice asupra şcoalei? A luat Ministerul Instrucţiunii vreo măsură ca acest sistem de desfigurare a învăţământului să înceteze? Până acuma n'ciuna.

Fiindcă nu toţi autorii procedează demn ca d. Pandele. Ceilalţi se supun censurii cu laşitate şi din poftă de câştig. Mai mult decât atâta: cercetaţi şi veţi descoperi că, în majoritate, autorii români editaţi de evrei sânt membri ai lojilor francmasonice, anexe ale iudaismului, şi prin urmare apostoli convinşi ai unui învăţământ „fără deosebire de rasă şi de religie".

Manualele de literatură românească editate de evrei mai înfăţişează un avantagiu în plus pe seama iudaismului: introducerea scriitorilor evrei, poeţi, prozatori şi critici în învăţământ. Intr'unele din aceste cărţi, numărul scriitorilor evrei aproape egalează pe acela al scriitorilor români. E un scandal intolerabil. E o tentativă de distrugere a spiritului românesc şi de înlocuire a lui cu spirit iudaic, în care sânt forţaţi să se desfigureze copiii neamului acestuia.

E timpul să strigăm în auzul tuturor, autorităţi, profesori şi învăţători:

Salvaţi şcoala din ghiarele iudaismului!

Nichifor Crainic

Pacificarea Balcanilor

Relevând cu satisfacție atitudinea regilor balcanici cari vor să-și îndrume popoarele lor către o eră de pace și prosperitate, cele două mari cotidiane engleze The Times și Manchester Guardian se îndoesc totuși de izbânda deplină a acestei nobile activități.

Dar planurile după care, fiecare din cele două ziare își trag pesimistele lor considerații, sunt cu totul opuse. Astfel pe când The Times vede în coteriile anarhice din Balcani piedica extrem de serioasă care va face imposibilă atingerea rezultatelor dorite, „Manchester Guardian" socotește că ea constă în neînțelegerile de rasă.

„Insă în amândouă țările și mai ales în Bulgaria, —arată The Times— se găsesc spirite violente care n'ar mai avea cu ce să se ocupe dacă Bulgaria și Jugoslavia ar înceta certurile lor. Există pretutindeni șoviniști cari sunt gata să interpreteze o concesie ca un act de trădare. Mai mulți domnitari sârbi și-au pierdut tronul pentrucă armata nu era de acord cu politica externă adoptată de ei, iar în Bulgaria există totdeauna o diferență de opinie între părerile bulgarilor prevăzători și serioși și elementele extremiste din Macedonia".

Și ca o ilustrare izbitoare a celor susținute de ziarul The Times, iată găsim în Utro, o dare de seamă a unui meeting ținut la Sofia la 23 Decembrie trecut, de către organizațiile naționaliste bulgare secondate de cele ale emigranților din Macedonia, regiunile apusene și Dobrogea.

Din discursurile ținute se vede clar că aceste organizații nu sunt dispuse să renunțe o iotă, (de sigur!) la însuși rostul lor de a fi.

Astfel oratorii au arătat până la unul, că „Bulgaria nu poate să accepte pretenia nici unui stat balcanic, până nu i se vor restitui toate provinciile subjugate de aceste state".

Așa dar într'un glas au hotărît toți cei prezenți că „Bulgaria nu poate să renunțe niciodată la revizionism" și că toți „vor lupta chiar în contra guvernelor bulgare, care vor nesocoti acest ideal al tuturor bulgarilor".

„The Times" cunoaște bine situația din Balcani, spre deosebire de Manchester Guardian care se îndoește doar principial de eficacitatea întâlnirilor regești, oferind posibilități „teoretice" de corectiune.

Dar vom comenta articolul din Manchester Guardian cu un prilej viitor, când vom putea să ne oprim într'un spațiu ceva mai larg asupra opiniilor acestui ziar față de situația bazinului dunărean și a Europei de sud est.

Deocamdată va trebui să constatăm cu regret că din darea de seamă a lui „Utro" nu se desprinde nici un cuvânt împăciuitor, nici cea mai neînsemnată dispoziție concesivă. Nici o umbră bunăoară, de spirit de reciprocitate.

Astfel n'a fost vorba un moment de ținuturile ocupate actualmente de Bulgaria, în care populația e pestriță sau ocupată pe întinderi mari și întregi de-o populație compactă, streină de națiunea dominantă.

Deasemeni nu s'a pomenit nimic de populațiile de neam strein de cel bulgar din provinciile revendicate. Și cu drept cuvânt, de bună seamă. Pentrucă pe aceste organizații nu le interesează aplicarea unui regim minoritar general în Balcani, lucru pe care l-ar putea realiza suveranii și miniștrii țărilor respective, prin bună înțelegere; pe ele le interesează ținând socoteală de premizele ziarului londonez, tocmai ceeace nu se poate înfăptui. Pentrucă idealul lor, care le dă actualmente o febrilă ocupație, e tocmai în funcție de imposibilitatea realizării lui. Imi închipui, urmărind linia marelui ziar englez, că ar fi o dezolare pentru acești oameni, dacă prin absurd el s'ar putea înfăptui la un moment dat.

Gib I. Mihăescu

---

*) Articolul acesta pe care l-am găsit zilele acestea într'o mapă unde poliția a uitat să răscolească în 1933, este ultimul „6-7" al lui Gib, scris pentru „Calendarul", care n'a mai apărut...

Efigie de mitropolit

Tăria neamului nostru stă în credință, în comunicarea dintre el și Dumnezeu, care se exercită de veacuri ca un proces natural. Nu știu dacă alte popoare se pot înfățișa cu un suflet plin de atâta sevă creștină, dar la noi credința e mai mult decât o realitate populară, e însăși măduva neamului, secretul vitalității și modul său specific de a fi. Ei îi datorăm păstrarea ființei noastre naționale — afirmarea aceasta e susținută de fapte istorice — și coeziunea ce ne leagă pe toți Românii într'o închegare de beton armat. Domnitorii noștri au fost pentru conștiința lor și pentru conștiința populară „trimișii Domnului", iar dușmanii neamului, din orice parte s'ar fi arătat, au fost socotiți „păgâni", adică oameni care nu se încadrau în voile Domnului. Pe această înțelegere s'a plămădit sufletul românesc, după cum mărturisesc nu numai amintirile trecutului, dar și evidențele ceasului de față.

Dar tăria credinții a dat-o biserica, altarul unde ni s'au zămislit și ni s'au desvoltat vrerile, locul de popas sfânt pentru reculegerile și fortificările noastre. Destinul ei s'a împletit cu destinul neamului, sub cârmuirea slăviților ierarhi, care sunt a doua categorie de voevozi puși în slujba nației. Priveghierii și orânduelilor săvârșite de ei, datorăm noi profunda realitate pe care o reprezintă ortodoxia noastră românească. Istoria vorbește despre rostul acestor mitropoliți, care pe cât erau de evlavioși și de cucernici, tot pe atât s'au dovedit capabili de cele mai energice și hotărâtoare înfăptuiri. Sunt atâtea lucruri pilduitoare rămase dela ei, încât e inutil să mai stăruim. Gândul nostru este ca să arătăm că există o puternică tradiție a marilor ierarhi în trecutul nostru, tradiție pe care vrem s'o luăm drept mărturie acum când vorbim despre unul din zilele noastre. Căci din familia lor îți dai seama că purcede Vlădica Bucovinii, I. P. S. S. Mitropolitul Visarion Puiu, de îndată ce i-ai văzut chipul și i-ai ascultat cuvântul. Făptură de român falnic, cu tot ce are mai nobil rasa noastră, mitropolitul Bucovinei aduce evocarea datelor glorioase ale bisericii noastre și aerul de mit apostolic al celor de demult.

In chipul său e tipărită expresia unui suflet curat, mare și bun, predestinat pentru locul în care l-a plăcut lui Dumnezeu să-l așeze. Iți închipui că așa a venit pe lume părintele acesta sufletesc, că n'a fost niciodată mai tânăr și înțelegi cu adevărat că e menit marilor biruinți ale cugetului creștin.

Prin cutezătoarele înfăptuiri de mai înainte, și-a realizat o biografie legendară, în fața căreia putinătatea noastră stă năucită și plină de uimire. Mitropolitul Visarion Puiu e un Arhanghel al faptelor mari, durate cu temei și nebiruit curaj.

Seminarul dela Galați și cel dela Chișinău, pe unde și-a purtat vrednicia, au devenit nu numai forturi de credință și modele de organizare, dar și adevărate academii creștine, unde s'au luminat minți și s'au desăvârșit caractere sub covârșitoarea înrâurire a pilduitorului îndrumător.

Ferice de cei ce i-au trecut prin mână, și care prin însemnătatea lor de astăzi, binecuvântează norocul ce l-au avut.

Ca episcop la Bălți, mai pe urmă, a organizat învățământul teologic din Basarabia și a ridicat pe pământul acestei năpăstuite provincii, optzeci de lăcașuri bisericești pentru lauda Domnului. Ce uriașă faptă e aceasta, într'o vreme de egoism și viață păgână ca cea pe care avem nenorocul s'o trăim noi astăzi!

Dar rodnicia silințelor sale nu poate fi cuprinsă în coloana ce se tipărește aici; ea a dictat, însă, hotărârea entuziastă care l-a așezat în scaunul Mitropoliei bucovinene. Rareori a fost cineva pus într'un loc mai potrivit ca I. P. S. S. Visarion Puiu.

Bucovina reprezintă cea mai bogată eparhie din toată țara, prin imensele păduri lăsate moștenire bisericii de către voevozi. Situația aceasta a salvat-o în vremea stăpânirii austriace, precum a salvat într'o oarecare măsură și independența conducătorilor elementului românesc. Mitropoliții cari s'au rânduit la scaunul bisericii bucovinene, au avut în seama lor și diriguirea acestui fond pe care, spre veșnica lor laudă și recunoștință, l-au condus cu cea mai înaltă dragoste și pricepere. După unire însă, amestecându-se politicianii cu știutele lor năravuri, situația s'a schimbat. Samsarul evreu a fost introdus ca element principal în exploatarea pădurilor și astfel, necuprinsa avere a bisericii din Bucovina a început să cedeze sub mâinile prădalnice.

Când s'a declarat vacant scaunul mitropoliei, starea fondului era aproape falimentară. De sigur, s'a avut în vedere greaua misiune a viitorului ierarh și pentru aceasta a fost preferat cel care se dovedise minte creiatoare și braț de faptă eroică, adică actualul mitropolit I. P. S. S. Visarion Puiu.

Va rămâne de neuitat bucuria sărbătorească și dragostea cu care creștinii din Bucovina lui Ștefan cel Mare și-au primit noul stăpân. Venirea aceasta însemna în gândul tuturor leacul nevoilor și stăvilarul necurățeniei, însemna începutul unui veac de nădejde și vrednicie, căci vestea despre marile virtuți ale celui ales pătrunsese în inimile celor care așteptau oblăduirea sfântă.

Și lucrurile s'au dovedit întocmai. Mitropolitul s'a pus în fruntea turmei cu clocot de viață nouă pentru ca, cu grijă de părinte bun, ca vechii înaintași ai bisericii noastre, căci își spusese sieși să nu odihnească până nu va rândui totul după ordinea care-i place lui Dumnezeu.

Pentru un suflet care trăește cu elan misiunea sa și 'n care fierb dorinți de înfăptuiri, nimic nu este dincolo de puterile sale. Astfel Mitropolitul Bucovinei, care e plămădit din aluatul acesta, a început cu sârguință mirifică, munca de refacere a ceeace căzuse în ruină. Astăzi zidește ca un meșter stăpân pe brațele sale, căci investirea dumnezeiască și viul ochilor săi, au darul să alunge stihiile vrăjmașe binelui.

Oamenii care vor să rămână oameni în înțelesul cel josnic, mâniați că li s'au dat la iveală nelegiuirile, se svârcolesc și nu vor să plesnească până când, zic ei, nu vor zădărnici avântul eroic al Mitropolitului. Iluzii de înfăptuiri nemernice! „Sfarmă Piatră" făgăduește să aducă toată colecția lor aici și să le arate isprăvile, care pe numele lor adevărat se numesc: tâlhării de neînchipuit, săvârșite în codrii Bucovinei.

Rândurile de față vrem să rămână numai un pios omagiu pentru cel ce reface prestigiul bisericii și luminează haosul dintr'o provincie nefericită. Căci este pentru întâia oară când ne este dat să vedem o conștiință de piatră, care folosește fanatismul cu care trăește în sfera credinței sale, cu aceeaș tărie, și pe pământul în care lucrează și ridică monumente de fapte.

Dacă am avea și la cârma țării un asemenea om, ne-am putea bucura de mulțumirea neamului acesta, lăsat astăzi în calea atâtor vânturi de pierzanie.

Fii lăudat, stăpâne!

Pan. M. Vizirescu

EXTERNE

CORRIERRE DELLA SERA. *Un ziarist din Malaga, oraș ce se află încă in mâinile comuniștilor, anunță că aceștia sunt exasperați de soarta inevitabilă a orașului, continuu asediat și bombardat. Grupuri de anarhiști inarmați pătrund in casele particulare, confiscând bani și obiecte de valoare. Numărul execuțiilor este in creștere și se vorbește de mutilarea cadavrelor. Autoritățile sunt neputincioase și sovietele își justifică atitudinea prin pretinsele „atrocități" ale naționaliștilor.*

❖

Sovietele din Lerida au ordonat executarea episcopului și a ministrului De Pal.

❖

In urma avarierii crucișetorului guvernamental Don Jaima I, *intrat in șantierele din Cartagena, sovietele locale au cerut guvernului din Madrid predarea celor 500 ofițeri de marină naționaliști cari refuzaseră să servească pe vasele comuniste. Aprobarea telegrafică — semnată de președintele Azana, Martinez Bario și Giral — conținând ordinul laconic: „Innecați-i pe toți!" nu intârzie să sosească. Ofițerii naționaliști fură îmbarcați pe vasele* Spagna No. 3 *și* Silos *și duși in largul mării. Acolo, ofițerii superiori fură aruncați individual in mare, cu brațele legate la spate și o piatră de gât. Cei inferiori fură legați mai mulți împreună, cu ajutorul unei funii.*

❖

Orașul Valencia se află în mâinile unui soviet compus din 12 membri: 9 lucrători marxiști și 3 socialiști. Acest soviet este independent de „guvernul" din Madrid. Cetățenii sunt dotați cu o așa numită „carte de circulație", eliberată in numele „comitetului executiv popular". Ea dă autorizația de liberă circulație și „intrebuințarea armelor controlate de organizație". Cine nu posedă acel document este expus capriciilor sau răzbunării primului comunist care-i iese in cale.

❖❖

IL POPOLO D'ITALIA. *Trupele din Malaga, oraș inconjurat de naționaliști, sunt comandate de celebrul bandit Torres de Aranda.*

❖

„Guvernul" din Madrid a luat hotărârea de a-și muta sediul la Valencia, unde a fost trimisă o mare cantitate de aur. In afară de aceasta, de câteva zile funcționează la Valencia o fabrică de bancnote.

❖

La Burgos persistă svonul că președintele Azana a oferit Franței insulele Baleare in schimbul unui ajutor.

❖

La Barcelona au fost impușcați, in fortul Montjuich, următorii ofițeri naționaliști: maiorul Lopez Amor și căpitanii Lores Belda, Lluis Lopez Varela și Fernando Lizcano de la Rosa. Numiții au fost legați de câte un stâlp și impușcați după ce li s'au scos ochii cu vârful baionetei.

❖❖

L'ACTION FRANÇAISE. *In ziua de 26 August, la orele 10,55, avionul Bloch din cele livrate de ministrul Pierre Cot „guvernului" din Madrid, și-a luat sborul spre Spania, având pe bord: 2000 litri de benzină, lansbombe, turele pentru mitraliere și o instalație completă de T.F.F. Avionul era pilotat de d. Lionel de Marmier.*

❖

In aceeași zi, dela uzinele Renault au plecat piesele de avion comandate de casa Taurinya din Perpignan, urmând ca de acolo să fie expediate la Barcelona.

❖

Coloana trimisă in ajutorul naționaliștilor baricadați de mai multe săptămâni in cazarma Alcazar din Toledo, innaintează cu repeziciune asupra acestui oraș, după ce a pus pe fugă garnizoana roșie din Talavera dela Reina, unde milițienii comuniști s'au dedat la atrocități mai grave ca acelea inregistrate la Badajos.

❖

In urma bombardării orașului de către avioanele naționaliste, populația madrilenă este cuprinsă de panică. „Guvernul" a recurs la forță spre a răspândi mulțimea venită să ceară informațiuni la ministerul de interne.

❖

Se confirmă innecarea a 500 ofițeri de marină naționaliști, la Cartagena.

❖

In diversele orașe catalane a inceput funcționarea tribunalelor catalane. La Lerida, tribunalul popular l-a condamnat la moarte pe deputatul tradiționalist Casimir Sangenis, acuzat că a participat la mișcarea fascistă și la domiciliul căruia s'au găsit arme. O dată cu acesta a fost condamnat și un student naționalist.

❖

Tribunalele populare funcționează și pe frontul Aragonului. La Novales, opt fasciști au fost condamnați la moarte și executați.

❖

La Madrid, frente popular a organizat o manifestație impotriva „guvernului" pentrucă acesta n'a comunicat bombardarea aeriană a aeroportului Getaso de către o escadrilă naționalistă.

❖

Din Cardova se anunță că 1000 de soldați au trecut de partea naționaliștilor, împreună cu ofițeri lor.

❖

Se afirmă că printre soldații guvernamentali debarcați în insula Majorca și exterminați de trupele naționaliste se află un mare număr de comuniști francezi și ruși. O parte din materialul capturat provine din uzinele franceze dela St. Etienne. Se știe că frontul popular a infiintat la Toulouse un important centru de aprovizionare a comuniștilor catalani.

❖❖

BERLINER BOERSEN ZEITUNG. *„Sperăm că d. Jouhaux va pune capăt periculoaselor sale capricii spaniole. El i-ar face astfel cele mai mari servicii Quai d'Orsay-ului, care desfășură o atât de mare activitate pentru incheerea unui pact de neintervențiune.*

Din nenorocire, informațiunile din Paris arată, că, in ceeace privește Franța, condițiunile indispensabile acestui pact sunt imperfecte.

Ne-ar interesa să știm dacă noul avion Blériot (este vorba de avionul expus la meetingul frontului popular dela Buffalo) va reuși să treacă frontiera franco-spaniolă sau dacă, dimpotrivă, i se vor tăia aripile".

❖❖

BERLINER TAGEBLATT. *Marea Britanie vede cu ochi mai buni o victorie finală a stângii spaniole — dacă nu a comunismului — decât un triumf al generalului Franco.*

❖❖

GRINGOIRE. — In Spania, asasinatele se țin lanț. După o ultimă statistică, la Taragona au fost omorite 123 persoane, din ordinul unor comitete anonime; la Lerida, 200 execuții; la Villafranco del Pomadès au fost asasinați toți preoții; la Ordissa au fost arestați 75 cercetași intre 9 și 15 ani și ținuți ca ostateci.

❖

Cinci episcopi spanioli, din Lerida, Segovia, Jaen, Siguenza și Barbastro au fost mai intâiu torturați și apoi asasinați. Episcopul din Siguenza a fost uns cu gudron și ars de viu.

❖

Locuința contelui de la Cimeru a fost invadată de 150 comuniști, cari au furat bijuteriile și obiectele de valoare și au gonit servitorii. După aceea s'au instalat cât se poate de comod, refuzând să mai plece pe front. Delegaților guvernamentali le-au trebuit mai bine de 3 ore spre a-i decide pe 50 dintre ei să plece la „datorie".

❖

La Antequerra, doi copii au fost asasinați și comuniștii și-au inmuiat mâinile in sângele victimelor, spre a le arăta mamelor ingrozite, strigând: „Iată sânge de porc".

❖

Trei Cubani au fost închiși 25 de zile in biserica din Cavadonga, unde mai erau deținuți 70 ostatici. In cele din urmă au fost constrânși să mineze singuri biserica.

❖

In gara de Sud din Madrid a sosit un tren care transporta 300 persoane, printre care numeroși preoți și călugărițe. Toți au fost impușcați pe loc, iar cadavrele lor au fost transportate la marginea orașului și arse.

❖

La Rosal de la Frontera (Andaluzia), frente popular a inchis 40 persoane intr'o biserică și le-a dat foc.

❖

Comuniștii spanioli l-au prins pe Jaime Quiroga, cumnatul generalului Cavalcanti. Ei l-au obligat să inghită un lanț cu medalii pe care-l avea asupra sa. După această ispravă, l-au omorit in fața fiului său. In urmă, acesta avu aceeași soartă ca și tatăl său.

❖

Episcopul din Madrid a închis toate bisericile care încă n'au fost arse, deoarece bande de anarhiști intrau in sfântul locaș in timpul slujbei și omorau pe cine voiau.

Comuniștii au pătruns totuși intr'o biserică de pe calea Alcala, aducând cu ei un grup de femei de moravuri ușoare pe care le-au pus să execute dansuri obscene, in sunetul chhitarelor.

❖

De curând a fost suprimată organizația „Serenos" a gardienilor particulari de noapte din Madrid. Măsura a fost dictată de faptul că acești gardieni erau asasinați de comuniști, cu scopul de a-și procura cheile de care aveau nevoe.

❖❖

DAILY MAIL. Consulul italian din Malaga, actualmente refugiat la Tanger, povestește că două fete de 16 și 17 ani au fost batjocorite de comuniști in stradă. Tatăl acestora, care încercă să le apere, fu legat împreună cu ele de un pom. Toți trei fură apoi stropiți cu benzină și arși de vii.

Ion Angelescu

COLȚURI DE CREMENE

Stihurile lui Nicolae Ancuța Rădoi către vărul Ion

XXXIII

BALCI

Mă jărue 'n suflet necazul
Din câte se spun pentru tine,
Când la ocazii, obrazul
Stăpânilor noștri devine

Un fel de drapel patriotic
Cu fard și găteală de aur,
Să nu știi, că'n dosu-i — haotic —
Iți râd căpățâni de balaur.

XXXIV

ROBIE

E lipăr și clocote câmpul,
Dogoarea iți arde rărunchii,
Iar tu, prin lanul sudorii,
Iți frângi în jăratec genunchii.

Cu bobul, cu firul, strângi rodul
Și rodul se duce 'n hambare
La jidovii ăia ce 'n tihnă,
Mănâncă și beau la răcoare.

XXXV

STRAMOȘII

Părinții părinților noștri
Nu erau de nevoe ca noi,
Năvăleau și peste ei — nu-i vorbă —
Prădalnic și barbar puhoi.

Dar se făceau ai noștri că rabdă
Până le venea lor la 'ndemână;
Pe urmă… pârjol și urgie
Făceau din suflarea păgână.

Nicolae Ancuța Rădoi

CHESTIUNEA ISRAELITĂ*)

Din marea unitate etnică a Tracilor romanizați, care ocupa in veacul de mijloc aproape intreg teritoriul peninsulei balcanice, incepând de sub zidurile Constantinopolei, a Atenei și a Triestului, și ajungând până la Nistru spre miază-noapte și răsărit, până în șesurile Tisei spre apus, n'a mai rămas decât mâna aceasta de popor românesc liber pe peticul de pământ dintre Prut, Dunăre și Carpați și pentru posesiunea acestui petic se vor arunca sorții ca asupra cămășei lui Hristos, de astă-dată nu in străinătate, ci in chiar camerile României.

Nu e 'ntradevăr popor megieș care să n'aibă români sub jugul său: Sârbi, Bulgari, Greci, Turci, Unguri, Muscali, Nemți, fiecare are, unii milioane, alții sute de mii de suflete din acest popor osândit de Dumnezeu spre nefericire si robie, numai pământul acesta era de sine stătător in urma vitejiei și prevederii înțelepților bătrâni și acesta este acuma amenințat a deveni prada tuturor adunăturilor fără de patrie din câteși patru colțurile lumii. Infiorătoare intr'adevăr sunt amănuntele aduse de noi în numărul de ieri, în privirea purtării Evreilor din Galiția și Bucovina față cu populațiunile autohtone, și să nu uităm că același soiu de oameni, gonit de mizerie și de noile legi restrictive, s'au pripășit intr'un număr sdrobitor pe pământul nostru, că de la trecerea Rușilor încoace au umplut toate mahalalele Bucureștilor, că au prins chiar rădăcini, chiar în Craiova, in țara Oltului, unde locuesc cei mai harnici și mai strângători Români, că pretutindenea unde-ți arunci ochii il zărești ca și când ar fi răsărit din pământ, toate acestea in perspectiva realizării articolului 44 a tractatului dela Berlin. Aflăm asemenea, că Rusia, precum închidea mai alaltăeri granițele contra intoarcerei rublelor ei, le-a inchis de astă dată contra intoarcerei evreilor ei.

Față de această chestiune de viață și de moarte și încă de moarte lașă, și continuă, fără meritul de-a fi luptat cu bărbăție, fără conștiința de-a fi fost învins, care va fi atitudinea Camerilor române?

Când vedem rezultatele fioroase a dominațiunii jidovești în Galiția, când gazeta oficială a regatului arată că in cinci ani numai s'a publicat vânzarea silită a 800.000 imobile țărănești, când socotim că populația intreagă a acestei țări e de vre-o trei milioane cu evrei cu tot și că acea cifră înspăimântătoare reprezintă totalitatea capilor de familie creștină de prin sate, când vedem un intreg popor desmoștenit pe cale de a-și părăsi vetrile străbune spre a emigra in America, oare mai e indoială că aceleași elemente de corupție si aplicare țin a uza aceleași mijloace, a ajunge la aceleași scopuri pe care le-au atins in acea parte a nefericitei Polonii? Dacă astăzi când n'au plenitudinea drepturilor civile și nici pe cele politice, au pus mâna pe tot negoțul și pe toată industria mică din Moldova, dacă astăzi se lătesc inspăimântător asupra șesului țării românești, dacă azi se incuibă în vatra harnicilor Olteni, ce va fi oare mâine, când vor avea drepturi egale, când vor avea putință de a-și zice români, când vor avea înscris în legi dreptul formal, că patria aceasta este a lor tot deopotrivă cu noi?

Pe atâta vreme chestiunea era pendantă, am promis a ne feri de ea ca de-o armă electorală, numai pentru că stătea presumțiunea că guvernul va lăsa alegerile libere, pentru ca cel puțin in această unică chestiune, țara aceasta să poată rosti ce voiește. Dar nu. S'au încărcat listele electorale ale colegiului I și al II-lea cu funcționari și arendași in restanță, s'a făcut din alegeri chestiune de familie, de postomanie și de interes, s'a falșificat in ora supremă voința nației, cum nu s'a mai falșificat nici odată. Numai Moldova, pământ înzecit de sfânt, ai cărei eroi dorm somnul de veci in umbra pajurelor străine, pe ale cărei moaște sfinte calcă picior străin, numai Moldova s'a scuturat ca un leu, menit spre junghiare odată, poate pentru cea din urmă dată. Astăzi a trecut timpul tăcerii și putem expune limpede intreaga primejdie ce ne amenință.

Prezidentul consiliului, organul său Românul, in fine mesajul Domnesc insuși, repetă aceiași întrebare naivă, dacă e din neștiință, culpabilă, dacă e făcută din cunoștință de cauză. Puteți crede, d-lor, zicea ministrul, că Europa vrea, poate să vrea nimicirea noastră? Iar mesajul zice: „In regulare chestiunilor de detaliu „(puterile) n'au cugetat, ele nu pu„teau cugeta a ne impune condițiuni „absolute contrarii intereselor noastre celor mai vitale“. Oare dacă prezidentul consiliului știe, ce voiește Europa, de ce nu ne-a spune și nouă?

Noi — din nefericire — suntem convinși, că Europa oficială știe întreaga stare de lucruri dela noi, că cunoaște din fir in păr toate ralațiile noastre din lăuntru, că agenții consulari au date statistice mai exacte de cât noi inșine, că diplomația europeană știe, că noi suntem cei amenințați și persecutați, și Evreii cei amenințători și persecutori, sau pentru a vorbi ca deputatul dela Silesia, Cienciala, ovreii sunt îmblătitorii, noi imblătiții (die Iuden die Drescher, wir die Godroschenen). De aceea, inainte de a ne dovedi ziarul guvernamental contrariul, nu prin fraze ci in realitate, până atunci susținem că Europa e pe deplin informată in privirea stării noastre și in cunoștință, de cauză ne-a dictat art. 44. Ținem deci ca orice iluzie să dispară in privirea aceasta, să ne înfățișăm înaintea ochilor primejdia în toată intregimea ei și să luăm hotăriri conforme cu gravitatea supremă a momentului. Ori cât de puține ar fi glasurile, care ne vor sfătui să nu ne ucidem cu chiar mâinele noastre, acelea vor trebui ascultate.

Deocamdată, pentru a arăta cum Românul tratează cestiunea, vom reproduce următoarea lecție de umanitarism cosmopolit, pe care ne-o dă in numărul dela 18 (20) Mai: Adică articolul 7!

„In contrazicere flagrantă cu spiritul de dreptate și infrățire generală care a inspirat legile noastre organice, lăsând intr'o fatală părăsire deprinderile ospitaliere ce disting dintre toți vecinii săi pe poporul nostru, noi ne-am apucat atunci orbește să ridicăm, chiar pe pragul pactului nostru social, un fel de meterez neexplicabil, care — drept să vorbim — nu avea, când s'a făcut, nici-o rațiune plauzibilă de a fi, și care, in riguroasa lui formă nu era nici prudent, nici românesc, nici nu dădea vre-o garanție“.

Iertați-ne milostivi stăpâni roșii, cel puțin dacă vom dovedi că lipsa noastră de ospitalitate o plătim cu vieața noastră. D-rul Flaișlen — care desigur numai vr'un țuțuian fanatic dela Vrancea nu poate fi — ne spune în raportul general al consiliului de igienă, că in anul 1878, in Iași

au murit 1454 creștini,
s'au născut 1093
adică au murit cu 361 mai mulți de cum s'au născut, pe când din mult persecutații Evrei
s'au născut 1602 și
au murit 1428
adică s'au născut 174 mai mulți de cum au murit.

Fiecărui suflet de evreu in plus, au trebuit să-i facă loc in lume doi creștini, cari au murit.

Noi credem, că ospitalitatea aceasta e atât de mare și de întinsă, în cât nu numai, alături li se face loc evreilor, dar românii se curăță în genere de pe fața pământului, doi pentru unul, ca să-l lase noului cetățean in perspectivă, două pâni nu una. Noi credem că înainte de discutarea articolului 7, Camerile de revizuire ar trebui să gândească la imbunătățirea stării românilor. Neinstrăinarea absolută și indivizibilitatea pământurilor țărănești, moștenirea imobilului indivizibil de către primul sau ultimul născut, improprietărirea celorlalți fii pe moșiile parcelate sistematic, ale statului sub aceiași lege de moștenire, iată măsuri ultra-retrograde, dar românești, care ar asigura sporirea populației și existența măcar a unei singure clase puternice, a țăranilor. După ce, prin sporirea suficientă a populației, cultura pământului, extensivă cum este, ar avea brațe destule pentru a deveni intensivă, am avea timp a ne gândi și la regularea poziției noilor cetățeni de rit mosaic.

In orice caz, dela rezolvirea cestiunei sociale și economice atârnă existența poporului românesc. Cine cu ocazia aceasta nu se va arăta cu inima bărbată, asupra aceluia cad cuvintele lui Vasile Lupu VV. „Cine-și vicleneşte moșia și neamul, mai rău de cât ucigașii de părinți să se certe“.

De ceeace ne temem noi mai mult în imprejurările de față, e ca nu cumva și Camerele actuale să fie insuflate de același spirit de pospăială și superficialitate, care distinge generația actuală in defavorul ei de cele trecute. Fără cele mai slabe cunoștințe istorice, fără a fi recunoscut că mai cu seamă în științele ce ating statul și societatea, nu există nici un adevăr absolut, și că toate dispozițiile câte ating viața juridică și economică a nației, trebue să rezulte innainte de toate din suprema lege a conservării naționalității și a țării cu orice mijloc și pe orice cale, chiar dacă mijlocul și calea n'ar fi conforme cu civilizația și umanitarismul, cari azi formează masca și pretextul sub care apusul se luptă cu toate civilizațiile rămase indărăt sau eterogene — tinerii noștri au luat drept bun tot ce se poate ceti in câțiva ani in autori francezi și germani, dispensându-se cu desăvârșire de a mai gândi și ei inșii ceva, de a mai cerceta și ei inșii.

Astfel fără a discuta sau gândi, s'au introdus cu toptanul legi străine in toată puterea cuvântului, cari substitue pretutindenea și pururea in locul noțiunilor nație, țară, român, noțiunea om, cetățean al universului, fie din Berber, din Nigritania, din China sau in fie — extract de Galiția. După capetele înțelepte și stup de liberalism ale epocei noastre, o nație ca a noastră, ieșită de ieri alaltăieri din stadiul păstoriei, inzestrată, e drept, cu multe daruri, dar nedeprinsă la artele și munca apusenilor, trebue pusă neapărat pe aceiași linie cu apusul, trebuia să concureze ca egal la egal, cu toate națiile și toate civilizațiile, trebuia să stea cu toată Europa in raporturile de liber schimb și de liberă așezare reciprocă, în care stau intreolaltă Francia și Anglia bună oară. Ce s'a întâmplat in urma acestui americanism, introdus ca sistem în viața statului nostru?

Mai intâi s'au creiat goluri artificiale în viața statului, pentru cari se cereau cu totul alte individualități decât acelea cari s'au grămădit în ele. Un sistem reprezentativ, întins ca o rețea asupra țărei întregi, influențat însă totdeauna în mod absolut de guvernul central, și-a format in fiece părticică organele sale, sub formă de consilii județene, consilii comunale, consilii de instrucțiune, consilii în sus și in jos, cari nici știau ce să consilieze, nici aveau ce reprezenta decât pe persoanele din cari erau compuse. Mii de funcțiuni noi s'au inființat, cari să garanteze exercițiul libertăților publice și private, dar s'au ocupat de oameni, cari nici știau ce însemnează intreaga organizația aceasta. Toate brațele cari puteau munci sau produce ceva folositor s'au retras ramurilor de activitate economică, pentru a aspira la funcțiuni publice, incât în locul intrecerii pe calea industriei și a muncei in genere, viața nației se preface intr'o intrecere in palavre, într'o luptă pentru puterea statului, ca mijloc de existență. O deplasare generală incepe în toată România. Oameni fără știință, fără ostilitate și fără avere se grupează in toate părțile țării in partid radical, și fiecare din acești pitici se simte egal cu oamenii cei mai avuți și cei mai inteligenți ai țării. Unde chiar roșilor nu le ajung îndivizi spre a umplea cu ei aceste goluri creiate în mod artificial, acolo ei întind mâna in pușcăriile țării sau în cele străine, pentru a scoate deputați de coleg. IV din ele, făcând astfel din vr'un scriitor sătesc din Ardeal, urmărit pentru excrocherie, profesor de școală secundară și deputat în sfatul țării. Lista detaliată a alegătorilor colegiului I de Argeș, pe care o publicăm și azi în capul foii, arată ce fel de nație este aceea, în care noi n'avem incredere; este anume partea aceea a nației, care trage pe sfoară clasele muncitoare și pozitive ale poporului, trăind de pe spinarea lui fără a-l compensa prin nimic, nici prin știință, nici prin onestitate, nici prin avere. Iată rezultatul pospăielii și a superficialității de eri.

Teamă ne e dar și astăzi ca asemenea o samă de advocați buni cu darul vorbirii vor tranșa și cestiunea arzătoare a Evreilor, care poate deveni cestiunea complectă dușmănirii a poporului românesc, tot cu fraze umanitare și cu finețe de distințiuni juridice, fără a se ținea seamă nici de trecutul acestui popor, nici de lipsa lui de experiență și de slăbiciunea lui economică, nici de lipsa lui de cultură. Ne temem în sfârșit că nația cosmopolită a d-lui C. A. Rosetti, să nu biruească pe adevărata nație românească.

Nu cu fraze și măguliri, nu cu garde naționale de florile mărului se iubește și se crește nația adevărată. Noi o iubim așa cum este, cum a făcut-o Dumnezeu, cum a ajuns prin suferințele seculare până în zilele noastre. O iubim sans-phrase. In privința frazelor frumoase și protestațiunilor de uliță și de profesii de credință suntem atât de săraci, incât însuși d. Simion Mihăilescu și bancherul Warșawsky ne-ar putea da lecții de retorică; dar o iubim fără a-i cere nimic în schimb, nici chiar increderea ei, atât de lesne de indus in eroare, nici chiar iubirea, innădită azi la lucruri străine și la oameni străini. Și chiar dacă amintirea noastră ar pieri în umbra vremurilor și s'ar șterge din memoria tuturor, tot pe aceiași cale a conservării naționalității și țării vom stărui, fără a face în această supremă privire nici o concesie primejdioasă ideilor veacului.

Cine în această privire nu e pentru noi, e contra noastră.

Mihail Eminescu

*) Articol apărut în „Curierul de Iași“

Tineretul, Marfă Bună

Ori cine cunoaşte cât de cât neamul acesta atât de bogat in energii şi inteligenţe, rămâne uluit de contrastul care il formează el cu mediocritatea conducătorilor săi, fie in politică, fie în economie, fie chiar şi in cultură.

In ţara asta in care deşteptăciunea o pasc şi măgarii — ca şi iarba bună şi grasă a păşunilor noastre — în care atâtea minunate dinamisme clocotesc in substratul, încă nu de tot măcinat de mizerie al ţării noastre, proştii solemni stau totuşi cu cinste în fruntea treburilor şi toţi vlăguiţii şi sterpii, din naştere sau din prematură epuizare, sunt puşi să croiască noui aşezări.

Blagosloviţi cu un extrem de bogat rezervoriu etnic — ne înfăţişăm totuşi lumii şi istoriei cu oameni mai adesea de cea mai proastă calitate.

E aceiaşi stupidă soartă ca şi aceea de a fi cel mai sărac neam, deasupra tuturor comorilor pe cari ni le ascund şi ni le dau faţa şi adâncurile pământului nostru.

E o soartă pe care ne-o făurim însă noi înşi-ne, spre ruşinea noastră.

Şi in pregătirea materialului uman, ca şi în organizarea vieţii noastre economice, lucrăm cu aceiaşi sinistră laşitate şi neprevedere — cari ne caracterizează întreaga gospodărie.

Ca şi cele materiale — avuţiile noastre spirituale pot circula oricum — de jos in sus ca şi de sus în jos — şi pot fi la indemâna oricui. Suntem deci, spre onoarea noastră, ţară liberală şi democratică, orice s'ar zice, numai in Europa asta civilizată, — la al cărei verdict ne uităm totdeauna atât de speriaţi şi cu atâta jind — nu prea se gândeşte deloc să ne felicite pentru aceasta. Fiindcă ea te cântăreşte după rod, şi nu după gardurile mai mult sau mai puţin moderne ale grădinii.

Teoretic, valorile pot circula libere, işi pot găsi preţuire oricât de sus. Practic însă — după cum avuţiile noastre materiale ajung unde nu trebue, adică în mâinile străine, valorile noastre de cultură ajung tot atât de rău ori se irosesc pur şi simplu.

Aceasta din pricină că ducem cea mai barbară politică de selecţie a vocaţiilor.

Politica interesului imediat!

Pecinginea fatală a intregei noastre aşezări de stat, in toate alcătuirile.

Pretutindeni, se lucrează sub domnia celor mai oarbe şi mai sălbatice interese, sub intunericul celei mai crase neprevederi.

Nimeni nu se gândeşte că oamenii mari, oamenii de nădejde — nu numai trebue să se nască, ci trebue să fie formaţi.

Statul nostru le dă nemărginita libertate de a se naşte in cel mai mizer şi nesănătos bordei, ca şi aceea de a ajunge prim-miniştri, dacă ştiu să răzbată.

Anarhia de după război, dispariţia conservatorilor din politică — au rupt binefăcătoare ultimele opreliştî sociale.

Dar binele acesta e inutil, când nimeni nu se intreabă cum cresc acei ce trebue să fie conducătorii de mâine. Si când spun „conducătorii de mâine" nu mă gândesc deloc să folosesc şi eu această eftină expresie retorică ce scapă frumos din incurcătură pe oricare vrea să spună ceva patetic şi „simpatic" despre tineretul fie el cel universitar, fie el cel politic, de una sau mai multe culori.

Conducătorii de mâine nu sunt toţi cei cari pleacă deavalma in cursa diplomelor şi a vieţii. Sau mai bine zis — nu trebue să fie, fiindcă azi cam aşa se intâmplă: pornesc toţi la intâmplare şi tot numai la intâmplare soarta — adică norocul — scoate pe unul şi pe altul deasupra celorlalţi, la posturile de răspundere.

Conducătorii de mâine trebuesc să fie acei puţini selectaţi din vreme şi pregătiţi, formaţi, tot din vreme, pentru misiuni de mare răspundere.

Un om de stat, un creator in cultură, in ştiinţă, nu se iscă aşa dintr'odată, in urma unui vis frumos de peste noapte. Ei sunt o operă in a cărei creştere şi desăvârşire trebue să pui cel puţin atâta grije cât şi în privegherea unui pom de roadă bună.

Cine sunt cei care la noi arată această grijă?

Nimeni aproape.

Fiindcă aceasta nu e treaba şcoalei în bloc sau a altor instituţii — ci a câtorva oameni cari trebue să ştie ce vor şi ce trebue să facă. Şi cari pot... Căci să nu se inşele aparenţele. Tineretul e azi o marfă bună — şi la noi chiar. Ritmul din ce în ce mai repede, mai necruţător in care intră viaţa noastră urbană şi de stat prin integrarea în treburile occidentului, a impus şi la noi — cu voie sau peste voie — apelul la energiile proaspete şi vii ale tinereţii. Pretutindeni, in politică, in literatură, in ştiinţă, — tineretul e căutat, e la preţ.

Da, dar ca marfă.

Marfă bună, marfă scumpă dacă vreţi, dar marfă pur şi simplu. Ca robot de muncă — tineretul e azi pretutindeni. Nu i se dă însă decât preţul pe care il are în târg.

Nu se ingrijeşte adică nimeni de tineret — de tineretul bun — ca factor decisiv al zilei de mâine ,ci ca element de calcul meschin al clipei de azi.

Să ne înţelegem încă odată : nu vorbesc de pregătirea colectivă a tineretului. Ci de selectarea şi formarea cu grijă a acelor puţine individualităţi excepţionale de cari avem nevoie la posturile de comandă din orice domeniu al vieţii noastre de stat.

Cei cari astăzi sunt la aceste posturi — cu foarte puţine şi frumoase excepţii — nu se gândesc decât să exploateze tinerele energii în folosul lor de o clipă.

De aceea — aleg ceea ce le convine. Adică nu individualităţi de sine stătătoare cu privirea şi şira spinării drepte.

Ca să ajungi — azi trebue să fii neapărat „omul lui cutare". Preasupusul şi preacredinciosul om al lui cutare! Si ca să fi aşa, ca să poţi fi aşa — fireşte că nu inseamnă că eşti plămădit din cine ştie ce aluat superior.

Asta facem: promovăm mediocrităţile.

Fiindcă sunt docile. Fiindcă nu sunt mânate de poruncile de fier ale vocaţiei lor. Fiindcă nu ştiu ce vor şi de aceea voinţa altora e şi a lor.

Luaţi exemple de oriunde şi veţi vedea că aşa este.

In politică: cercetaţi valoarea nulă a „capilor" diverse'or „tinerete" ale partidelor. Cei mediocri...

In universitate, adică in ştiinţă: cercetaţi lista tinerilor auxiliari ai profesorilor, cercetaţi lista bursierilor trimişi din jertfa impozitelor, în Capitală sau in străinătăţi. Cu puţine excepţii — cumplită mediocritate...

In cultură: scărmănaţi bine pe tinerii lansaţi, premiaţi, discutaţi de diversele mafii şi „găşti" literare sau editoriale. Gălăgioşi, sterpi şi mediocri...

Iată cei ce sunt impinşi spre locurile, nu de frunte — asta n'ar fi nimic — ci şi de răspundere.

Fiindcă cei ce au putere azi să aşeze temeliile ţării de mâine, nu se gândesc decât la interesele lor meschine.

Şi in timp ce docilele mediocrităţi işi răsfaţă munca lor amorfă — adevăratele vocaţii trec prin cele mai barbare cercuri de foc ce se pot inchipui. Nu zic că nu răzbat şi ele uneori. Dar cu preţul câtor sfâşieri de sănătate şi de suflet!... Cu preţul chiar al epuizării lor desăvârşite, tocmai când ajung la lumină. Căci cu efortul pe care aici il depui ca să răzbaţi doar lăstărişul perfid al coaliţiilor de mediocrităţi trecute şi viitoare — pe alte meleaguri ai crea liniştit şi rodnic.

De aceea avem atâţia sfârşiţi inainte de vreme.

Prin nepăsarea noastră, prin orbirea meschină, prin reaua voinţă chiar, trecem barbari vocaţiile reale prin cele mai crunte încercări.

Poesia reală trebue să se nască din foamete, proza din vagabondaj, ştiinţa din cărţi cu împrumut cetite la opaiţ...

Cei vechi aveau obicei să-şi arunce vlăstarele slabe de pe stâncă, pentru ca să le elibereze de povara unei vieţi inutile şi chinuite.

Noi aruncăm tocmai pe cei mai buni, pe cei mai tari, în fiecare zi, de sus, in prăpastia tuturor desamăgirilor, ca să vedem dacă sunt destul de oţeliţi ca să nu crape şi destul de nebuni in voinţa lor de înălţare ca să nu dispereze.

Iar când ajung — ii hulim cât mai mult, ca să ne lăudăm cu ei doar când e nevoie.

Soarta aceasta aspră i-a impietrit şi pe ei sufleteşte. Chiar la oamenii noştri mari, — la puţini, prea puţini, găseşti grija blândă de a dibui in sufletul celor ce vin, tineri şi naivi in puterile lor proaspete, scânteia adevăratului ales.

Se ajută şi ei — obosiţi — de ceeace le stă mai uşor şi mai supus la indemână.

Deaceea nu găsim aproape nicăieri — în clipa marilor răspunderi — omul care ne trebue.

Ovidiu Papadima

Masoneria, aliata frontului popular

Hebdomadarul GRINGOIRE publică următoarele, cu privire la tendinţele masoneriei :

P.˙. Il.˙. F.˙. (Prea Ilustrul Frate) Marcy, care mai e şi profesor de istorie in afară de membru in Consiliul Ordinului Marelui Orient, spunea la Conventul din Septembrie trecut :

— Francmasoneria va fi cimentul frontului popular !

Inainte de acea dată memorabilă, stăpânii Kremlinului roşu tunau şi fulgerau împotriva masoneriei, pe care o calificau asociaţie burgheză antiproletară.

Se redijase chiar, la Moscova, împotriva masoneriei internaţionale, faimosul „articol 21" care le interzicea formal, comuniştilor, afilierea la secta din str. Cadet şi din str. Puteaux.

Dar timpurile s'au schimbat, aşa cum rezultă din documentele de mai jos :

La 1 Noembrie 1935, „Asociaţia prietenilor Rusiei sovietice le-a adresat tuturor venerabililor lojilor o circulară expunând „interesul pentru toţi republicanii de a apăra opera grandioasă (sic) a revoluţiei bolşevice din 1917".

Se arăta, deasemenea, că organul de difuziune al acestei asociaţiuni atinge un tiraj de 85.000 exemplare şi ţinând seama de scumpetea vieţii, se admite un rabat asupra cotizaţiei Fraţilor, reducând-o la 0,05 franci anual.

Masonii n'au rămas insensibili faţă de un preţ atât de redus şi s'au înrolat pe loji — loji albastre, loji roşii, loji negre — în „Asociaţia prietenilor Uniunii sovietice". Preşedintele său ocult, P.˙. Il.˙. F.˙. Marcel Cachin, reintegrat in masonerie şi care cumulează funcţiunile de membru al Kominternului cu acelea de ataşat militar secret al ambasadei U. R. S. S., îndeplineşte pe langă nouii săi Fraţi un rol de consilier.

S'a decis desvoltarea federaţiunilor ofiţerilor şi subofiţerilor de rezervă republicani, ale căror tendinţe se exprimă prin personalităţile plasate în fruntea lor :

Preşedintele: F.˙. Paul Perrin, fost deputat al arondismentului 18 din Paris, venerabil la Loja Filosofia pozitivă.

Vice-preşedinţi: F.˙. Roger Wicrt, dela loja Concordia *şi Antoine Roux, dela loja* Etienne-Marcel.

In ultimul moment a fost captat F.˙. Guiboud-Ribaud, al 2-lea supraveghetor la loja Filosofia pozitivă.

In fine, la 6 Decembrie trecut, toţi venerabilii lojilor Franţei au primit o scrisoare „confidenţială" semnată de P.˙. Il.˙. F.˙. pompier, generalul Pouderoux, venerabil al lojei Admiratorii Universului.

„Scumpul meu venerabil, scria el, vă invităm frăţeşte să mi-i trimiteţi pe toţi ofiţerii şi subofiţerii pe care-i veţi putea recruta in sânul lojei dv., căci, sublinia el, ne veţi ajuta să construim reduta împotriva acţiunii regalo-fasciste a adversarilor Republicii".

F.˙. general Pouderoux este un om comic, fapt care nu e tocmai lipsit de importanţă in această epocă de tristeţă. Dar aceasta nu-i împiedică de a juca un rol important in viaţa publică franceză. Când era colonel de pompieri, a găsit mijlocul să se vadă înaintat la gradul de general in ajunul scoaterii la pensie. Un prieten al său spunea, cu acel prilej :

— Astăzi întinde pumnul, după ce atâta timp a întins mâna !

Apelul său a fost ascultat : azi, 2.700 ofiţeri şi subofiţeri de rezervă francmasoni sunt înscrişi în „Asociaţia prietenilor Uniunii sovietice".

In timp ce comuniştii se străduiesc să transforme armata franceză intr'un instrument al luptei de clasă, masonii participă la această operă antinaţională, recrutându-şi partizani printre şefii aceleiaşi armate.

In bâlciurile armeanului

Pe tot întinsul țării, ziua rugăciunii și-a hodinii e luată în antrepriză de cetele de telali politici, care sburătăcesc cu bocceaua ideologică a partidelor să ducă tuturor cetățenilor leacuri pentru vindecat sărăcia și nevoia.

Inainte, avea bietul țăran numai o mare ispită în drumul către Biserică: o cârciumă din pragul căreia jupânul Leiba îi întindea dulceag cursa unde își lăsa rodul truditei sale săptămâni de muncă. Astăzi, când țăranul, blagoslovitul bâtei electorale, a putut ajunge un hotărâtor număr în fața pântecelui urnei, este amăgit și atras între cârciumă și bâlciul politic.

In aceste săptămânale bâlciuri politice, în care turmentații cluburilor se înjură și-și prezintă doctoral ultimul hop miraculos pentru însănătoșirea țării, este chemat țăranul să i se facă educația cetățenească, o școală tot de atât înaltă concepție morală ca și cârciuma. Iar între cârciuma democrației și cârciuma lui Leiba e o perfectă identitate. Și una și cealaltă amețesc și lasă pe bietul om în pragul aceleiaș desnădejdii.

Se anunța în iarmarocul de toamnă — o, și cât entuziasm risipise brauerii în așteptare ! — Nicolae dr. Lupu, aterizat așa pe neașteptate, din adâncimile văzduhului, dintr'un avion care, ca și călătorul, se alimenta cu rachiu de drojdie. Prin coloanele „Adevărului" și „Dimineții", turtit în șanțul demagogiei, duhnise Lupu dr. Nicolae toată secărica ridicată de o jumătate de veac în porii iubiniții sale, promițându-ne ca din cei doi fermecați poli, care-i întrețin bețla de flocoasă arătare, să ne desfăteze cel puțin o lună de zile, la șir.

Dar, din colțul acesta de pândă românească, „Sfarmă Piatră" și „Universul" au prăvălit un pumn de viagă în moalele capului cheflliului, proptindu-l amuțit în bordeiul său dela Athénée Palace.

Desigur, în bâlciurile democrației internațional-țărănești, lipsa pangilcarului care cu doi poli rezolvă orice problemă de economie politică, e greu simțită. Totuș, în frontul acesta de saltimbaci, unde dexteritatea de a minți și înșela e recomandarea exclusivă în fața numărului amorf, spărtura lăsată de viitorul client al caselor de sănătate a fost, mai mult sau mai puțin reparată. Rezervorul energetic al democrației e gata oricând să debiteze, la orice răspântie, forța necesară să înlocuiască pe cea pierdută.

Și au svârlit, din borcanul unde se conservă de 20 de ani, un fostus monstruos, lepădat din pântecele sterp al democrației, înaintea complect a perioade de gestație, l'au acos pe armeanul Vergică Madgearu.

Despre d. Vergică se poate spune ce ce spunea Eminescu despre orice bulgar: „Iea un băiat de bulgar, trimete-l la Paris și rezultatul chimic e un june român".

Această ecuație chimică, formulată de geniul celui mai mare vizionar politic român, este aplicabilă tuturor spurcăciunilor balcanice, ajunse într'o noapte „juni" și „patrioți" români.

Madgearu a rătăcit aici la noi, ca toți veneticii, fugind de urgia semilunii, care pe noi nu ne-a clintit din colțul ăsta de pământ românesc.

Plodul Vergică, ținându-se de pulpana hainelor lui tatână-său, care într'o mână ducea o râșniță și în cealaltă un covor, a învățat dela bătrân cum se vinde o râșniță veche drept una nouă și un preș de cocos drept unul persian. Când, mai târziu, în fireasca evoluție negustorească, „babaca" s'a ridicat dela râșnițe la rachat și cafea, comerțul prinzând, Vergică s'a avântat către școlile înalte să învețe „economia" și negoțul „en gros", preceptele lui taică-său ne mai ajungându-i să-l stileze vii-

torului politic. Pentrucă, nu trebue să vă mirați, Madgearu ca orice alt armean, bulgar, grec sau albanez, de îndată ce a trecut Dunărea, dela prima generație, se vrea „om de stat".

S'a dus plodul pe meleaguri streine, a învățat cum se fabrică și îndeosebi cum se papă un budget și s'a întors, după ecuația de mai sus, în june „român".

Nu însă un june ca toți junii, ci un june „țăran".

In peregrinările sale, învățase doar armeanul că toți cei ce se nasc în Erzerum sânt 100% țărani români.

Și, uitându-și de negoțul cu alune, Vergică s'a lansat în iarmarocul politic, aplicând tot șarlatanismul deprins în dosul tarabei, în cealaltă nouă firmă: internațional-țărănească.

Oploșit sub coada cămeșii și în ițarii larg desfăcuți ai d-lui Mihalache, grijuliu să prindă caracuda noului partid, Vergică a inhalat din tălpile șefului, după care încă nu se desprinsese balega, și din cămașa dată prin zer, parfumul vieții de țară, identificându-se cu tot dinadinsul satului și nevoilor țărănești.

Din contactul acesta îndelung cu brazda și cu suferințele țărănești, armeanul a pretins lui badea Ion votul — este tot ce prețuește democratul — iar el a dat buzna în consiliile de administrație ale lui Blank și Auschnit, țărani și ăștia ca și el, să pună la cale prăbușirea ciocoilor și ridicarea satului.

Ș'-a numărat Madgearu voturi și tantieme, ca orice alt democrat, până l-a convins pe Mihalache că formula „statului țărănesc" se poate doza numai în safe-urile băncilor și întreprinderilor jidovești, fiind singurele vrednice să dea biruința integralei iudeocrații.

Acest prototip al internațional-țărănismului este acum nelipsit din bâlciurile săptămânale, agitându-se ca un paranoic, întinzându-și balele în nesfarșite și nerozde discursuri, de suficiența unui șef contabil cl. I.

Am fost în toate bâlciurile armeanului și am ascultat rapoartele date în fața clientelei electorale. Acelaș raport clănțănit la București, la Târgul Cucului, la Cluj sau la Buhusi, repetat la infinit să-l bătătorească cucui în creștetele subtile ale agenților sălilor de întruniri.

Astăzi, armeanul dublează rolul feciorului popii din Arsura. Il auzim perorând, cu o totală lipsă de bun simț față de o nu prea îndepărtată guvernare, că el „înțelege naționalismul printr'o acțiune de promovare a elementului românesc". Sau că „noi — internațional țărăniștii — n'am dat încă în activitatea publică tot ce țara poate aștepta dela experiența și capacitatea noastră, și când să dăm tot rodul nostru, să fim dați la o parte de tineretul fără pregătire care vrea neapărat să conducă ?" Sau, în sufletul parazitului, revoltându-se atavicele rezonanțe de trândăvie, condamnând guvernul care nu trebuia *„să fi tolerat așa numitele tabere de muncă"*.

Câte cuvinte, atâtea grosolane minciuni și provocări. A promovat internațional țărănismul elementul românesc, aducând mii de technicieni streini în fruntea chiar a întreprinderilor de stat, angajându-i cu contracte de favoruri. A promovat elementul românesc numind în funcțiile de stat mille de minoritari, ovrei și unguri, și ignorând titrații români. A promovat elementul românesc în timpul guvernării internațional-țărănești, năvala elementelor streine și minoritare în toate întreprinderile particulare ajungând dincolo de orice închipuire.

Vaetul armeanului, că n'au dat încă în activitate publică tot ce poate aștepta țara dela experiența și capacitatea lor, iar când să dea tot rodul lor să fie dați la o parte de tineret, e impresionant și, mărturisim, citim în el o notă de sinceritate.

O, da ! In cinci ani de guvernare ce puteau da țării decât o timidă și incomplectă schiță de început?

Au hoțit, au jefuit, au înșelat, dar cât de departe au rămas față de randamentul pe care-l pretinde sfânta democrație. Ce poate însemna Steward, Swenska, Skoda și alte nenumărate găinării în care dexteritatea de excroc a armeanului a excelat ? Sânt nimicuri.

„Rodul", pentru care s'au pregătit acum în opoziție, va fi numai într'o a doua guvernare la înălțimea unui partid de „masse". Are doar partidul proecte pentru acoperit Dunărea cu planșeuri de beton armat și pentru concesionarea aerului. Sânt nenumărate studii din care țăranul va eși jupuit și la cari „statul țărănesc" nu poate renunța. „Rodul", „rodul" cel mare nu l-au cules încă.

In bâlciurile armeanului, se desface și se vântură marfa clocită a derbedeilor pe cari votul universal i-a aruncat în calea țăranului să-l speculeze și să-i fure bucățica de pâine, căpătată pe urma exproprierii.

In bâlciurile armeanului, javră venetică, mituitul tuturor trusturilor și consiliilor de administrație, se condamnă munca și se face toaleta echipelor de ciomăgași internațional-țărănești pentru „rodul" de pomină.

E. D. Borolanu

Intre Luther şi democraţie

Tehnica modernă a turburat străfund rosturile vieţii. Mă gândesc la *technica* în cuprisul larg al cuvântului, la acea tehnică existentă în toate domeniile de activitatea umană, care a răsturnat radical sensul moral al vieţii. In cultură axa valorilor înalte s'a îndoit până la nivelul meschin al orgoliului, comercializat în edituri ca'ntr'o tarabă ordinară. In politică, această arenă a vălmăşagului social, unde se zbat crâncen toate interesele naţionale, se răsuceşte astăzi ca un vierme vânat, toată perversitatea veacului.

Centrul lumii moderne este omul. Omul, cu toate puterile lui creatoare. Iată păcatul şi tot odată virtutea acestui veac. Virtute, pentrucă a actualizat toate latenţele care zăceau adormite în natura noastră umană. Păcat, pentrucă a ocolit, uneori fără vrere, alteori inadins, actualizarea latenţelor care gâlgâie înfundat în fiinţa noastră spirituală. A doborît adică cerul din piscul preocupărilor noastre. La încheetura acestor două planuri se rotunjeşte, semeaţă şi sfidătoare întruchiparea lui Lucifer, rectorul veacului trecut, a cărui frunte însă nici astăzi nu-i răpusă. Vina acestui spirit luciferian o poartă, în Europa de astăzi, Europa aceasta răstignită sălbatic pe crucea propriilor ei viziuni, un singur om: Martin Luther.

Iniţial, Luther n'a însemnat decât protestul vehement al unui răzvrătit împotriva absolutismului catolic. Incăerarea a degenerat însă într'un conflict radical, care a dus, la ruperea lui totală de biserica romană. Angajat pe această cale a căutat să-şi justifice poziţia şi să-şi argumenteze atitudinea. Autorităţii sacre, în numele căreea vorbea papa, el a opus autoritatea raţiunii. Imperialismul papei, exercitat dictatorial şi fără tact, forţase pietatea creştină şi rănise adânc orgoliul uman. Luther se face expresia publică a acestui sentiment care clocotea tăcut. Au izbucnit în el câteva veacuri.

Dar, cum era şi natural, zăgazurile odată rupte, dezastrul răsună şi astăzi. Căci Luther exaltând furios şi orb raţiunea umană, a dat lumii cea mai formidabilă forţă creatoare pe plan pur omenesc. In climatul acesta protestant s'au formulat cele mai îndrăzneţe sisteme de gândire şi s'au răsculat toate straturile geologice în căutarea dovezilor care să susţină autoritatea raţiunii împotriva autorităţii divine. Şi astfel arheologia, geologia, astronomia, istoria, etc., au cunoscut cea mai frământată epocă din evoluţia lor ca discipline de studiu. Acest neastâmpărat spirit ştiinţific a lărgit enorm înţelegerea istorică a lumii şi a creeat o extraordinară tehnică mecanică. Cele mai multe invenţii, cele mai ingenioase ipoteze şi cea mai îndrăcită dialectă filosofică acum s'au plămădit, sub tutela nebănuită de nimeni a răzvrătitului Luther.

Spre deosebire de catolicism, care-i credinţa grandoarei festive şi retorice, protestantismul e credinţa, dacă se poate spune, raţiunii zvântate, umflată de orgoliu până la denaturare. Aici a crescut o paradoxolă realitate. Căci dacă schelăria civilizaţiei se înalţa an de an cu neostenită fierbere, prin golurile ei, multe şi prăpăstioase, vâjâiau hoatic vânturile tuturor anarhiilor. Omul, crezut atotputernic şi desineştătător s'a proptit semeţ în pământ şi şi-a strigat trei veacuri în şir autonomia, cu stăruinţa comediantului care-şi cântă cu patimă cupletul, ca să'năbuşe drama care-i răvăşeşte sufletul. Căci de departe, din adânc, sălta — ca dintr'o inimă cosmică — un alt glas, care se cerea suflet în casele civilizaţiei moderne. Dar gelos pe autonomia câştigată, omul modern a refuzat să se asculte mai adânc pe sine.

A refuzat să deschidă luminii porţile istorice. Şi de aceea istoria modernă este istoria civilizaţiei, nu istoria *lumii*.

Este istoria faptelor înşirate pe firul vremii ca nişte mărgele, nu istoria *numenelor*, cu participare organică şi răsunet cosmic, cum s'ar fi cuvenit.

Scursă la suprafaţă, fenomenală numai, viaţa modernă a ignorat, nevrut sau sistematic, acea „civitas Dei", de care nici n'a voit să audă Luther. Sub semnul ieratic al Cetăţii lui Dumnezeu, omul s'ar fi integrat pe sine dimensiunelor cosmice, juste, ale existenţii. Dar aşa, a încercat să cuprindă cosmosul în personalitatea lui şi să şi-l facă rob, robindu-se în realitate propriei sale mândrii, care i-a fost fatală. Căci urmărindu-l pe teren, omul modern a smuls pe Dumnezeu din inima vieţii şi din propriul său suflet. In literatură triumfă, frenetic aplaudat, scabrosul. Ştiinţa se reduce la eprubetă şi la bisturiu, iar religia îşi face titlu de glorie din a se fi rupt de cer. Peste tot e prezent numai omul tehnic, cum ar spune contele Keyserling.

In acest spirit de independenţă totală trebuesc căutate rădăcinile adânci ale democraţiei, în exaltarea luterană a raţiunii împotriva spiritului. Conştientă până la luciditate de această rivalitate raţiune-spirit, democraţia s'a afirmat întotdeauna ca atee. Că a acceptat uneori situaţii de fapt care ar părea că desmint această realitate, nu trebue să ne mirăm. N'a făcut-o decât în interesul ei. Dacă democraţia românească ar fi astăzi sigură că desfiinţarea bisericii ortodoxe i-ar servi la ceva, ar decreta-o fără şovăială.

Trăind sub steaua raţiunii uscate, disciplinată democratic, Europa a sărit, ca civilizaţie peste câteva secole. A articulat o tehnică orgolioasă la baza tuturor domeniilor de activitate — care dilatându-i forţele materiale, i-a anchilozat sufletul. Pe linia aceloraşi consideraţii poate fi integrat — în bună parte hitlerismul, care nu-i altceva decât ridicarea supraomului nitzscheean la rangul de simbol naţional. Aici însă avem deaface cu un tip specific orgoliu, integrat unei discipline colective, naţionale, care scuză multe din acuzaţiile noastre, fără însă a se dovedi până la urmă altceva decât este în realitate: un răsunet îndepărtat al vehemenţei luterane, care totuşi, cu sau fără îngăduinţa noastră, este astăzi o necesitate istorică pentru Germania.

La sud însă, îmbrăţişată de azud mediteran, Italia frânge această linie şi fără să fie frământată de spiritul sacrei dictaturi papale dă parcă o replică istorică spiritul luteran. Căci fascismul, îmbiat poate de talazul marin şi-a redresat axa frântă a înaltelor valori, dând structură etică statului. Adâncul mediteran l-a constrâns la interiorizare şi expansiune spirituală.

Spiritualitatea noastră ortodoxă, adâncă şi cuprinzătoare ca veşnicia căreia i-a rămas credincioasă, este mult mai prielnică unei afirmări integrale a eticei umane. Ortodoxul n'a cunoscut nici dictatura papală, nici nebunia protestantă, a cunoscut însă din plin demenţa năucă a democraţiei. Deaceea rosturile vieţii lui spirituale s'au zguduit profund; prin suflet îi hăue pustiul şi-l haos în juru-l.

Pe când şi desmeticirea noastră?

Niţă Mihai

Europa 1936.

(Der Stürmer)

...şi Spania!

Armand şi... bovinele

La una din multele întruniri ale guralivului Armand Călinescu, ciclopul partidului naţional-ţărănesc a spus, cu nemăsurat orgoliu, că d-sa a încurajat desvoltarea rasei bovinelor.

Este un lucru asupra căruia d. Ar. Călinescu n'ar trebui să mai insiste. Majestoasele coarne, pe care i le zărim dela Tisa la Hotin, e cea mai frumoasă demonstraţie. Constituesc, aproape, o axiomă în ce priveşte concursul dat de d-sa în revoluţionarea rasei cornutelor.

Şcoala doctorului Angelescu

Informaţiuni din cercurile ministerului instrucţiunii anunţă că numărul comisiunilor le bacalaureat din sesiunea Septemvrie va fi redus.

...După cum reduşi vor fi şi elevii!

Neobrăzare iudaică

Prefectura poliţiei Capitalei interzisese, nu prea de multă vreme, exibiţiile teatrale după scenele cinematografelor.

Era o măsură cum nu se putea mai bună şi mai bine venită.

In general, ca să nu spunem 100 la sută, aceste spectacole nu erau decât înscenări de prost gust, unde lipsa de talent a necunoscuţilor autori se îmbina cu grosolănii şi obscenităţi cu totul deplasate.

Mizeriile acestea trecute sub eticheta de „reviste", având drept autori jidănaşi gen Ion Pribeagu, constituiau otrava pe care aceştia o răspândeau fără nici o reacţiune din partea oficialităţii publicului spectator.

Iată însă că proprietarii de cinematografe calcă, aşa cum se calcă totul în ţara noastră, ordinele prefecturii.

Peste tot, scenele cinematografelor au fost inundate cu reviste scabroase.

La cinematograful A.R.P.A. am fost nevoii să înghit o astfel de porcărie desgustătoare.

Intr'una din scenele zisei reviste, apare un preot ca să dea binecuvântarea unor căsătoriţi.

Maimuţărind semnul binecuvântării, iată ce iese din gura cabotinului:

„Fiţi toleranţi unul faţă de celălalt aşa ca casa voastră — cacofonia aparţine imbecilului — să ajungă o casă de toleranţă".

Cuvintele şi maimuţăreala cabotinului sunt o blasfemie.

Şi aceste blasfemii trec neobservate de foarfecele cenzurii, iar dobitocii dela prefectura poliţiei probabil că se distrează cu jidovii împreună.

Carenţa acestor autorităţi şi neobrăzarea iudaică se întâlnesc pe aceeaş linie.

Polemica spațiului subiectiv

— Reportaj ratat —

Cred că muntele e, mai mult decât marea, o invitație spre înalt. Culmile lui mângâiate de nori, desfășoară arpegii de supraomenească majestate, încremenite adorativ într'o imensă uvertură a dumnezeirii. Stăpânirea vârfului te singularizează în univers, te desprinde de omenesc, avântându-te către nesfârșit. Imaginea supra-omului, adică a individului răzlețit de massă într'un măreț avânt de cunoaștere a Stăpânului suprem s'a ivit fără 'ndoială numai în această apropiere de cer. In această atingere nemijlocită cu Dumnezeu. D. Al. Gregorian spunea nu de mult, în ritmul robust al unei proze de metal că „muntele îți diformează spiritul. Iți oferă priveliști fără eforturi. Ți-l lenevește... Muntele îți doboară elanurile, ți le ologește". Iar mai departe adorând nesfârșitul marin: „Marea, Thetis, este dinamism, este ritm, este izvor nesfârșit de vitalitate". Mărturisesc că articolul d-lui Gregorian m'a ținut multă vreme sub vraja lui, mai ales că încercasem și eu puterea de seducție a mării, această tiranică stăpână, a cărei apropiere iți concentrează întregul elan de adorare. E într'adevăr în apariția ei fără contur o nesfârșită forță de subjugare, de identificare cu albastrul mișcător de contopire definitivă, de integrare în ritmul unui organism acaparator. Sunt pasionați ai mării care trăiesc cristalul unui val clipe de beție supremă. Am încercat tumultul acestui „paradis artificial" și am disprețuit atunci orice comparație, orice alt idol. Claritatea culmilor m'a trezit și m'a vindecat.

Hoinărind recent prin munții Râmnicului Sărat, am încercat acțiunea mediului nu numai asupra mea, ci a oamenilor de acolo, asupra celor născuți și crescuți pe coastele împădurite la rând cu brazii și cu fagii. Caracterul omului alpin (alpin nu în sensul rasial antropologic ce se dă acestui termen, ci în acel obișnuit) nu diferă de acela al omului dela câmp numai fizic și temperamental, ci îl separă mai ales o anumită capacitate de receptivitate morală. In timp ce țăranul dela șes, rob al pământului, trăind legat de ritmul nesimetric al anotimpurilor, s'a metamorfozat radical sub puhoiul nefast al democrației, acceptându-i viciile și adoptându-i incultura, țăranul dela munte și-a păstrat un fond sufletesc nealterat, împrumutând civilizației numai ceiace aceasta aducea bun. Gradul de cultură al muntenilor e surprinzător de ridicat uneori față de bezna generală dominând șesurile alcoolizate și politicianizate.

Cutreierasem regiunea care înconjoară, ca o ghirlandă de frumusețe valea Râmnicului și poposisem nu departe de schitul Poiana Mărului, ținta acestei vagabondări. Satul Jitia, risipit la poalele muntelui, cu case agățate de povârnișuri, cu drumuri cataractice, cu hanuri largi, curate și primitoare pentru drumeții locurilor mă umpleau de bucuria acestei așezări atât de ademenitoare în resfirarea ei pitorească. Voiam să aflu ceva despre schitul din deal, pentrucă auzisem adesea vorbindu-se despre el, însă nu aflasem niciodată informații limpezi. Un sătean bine și curat îmbrăcat, trecător spre treaba lui, se oprește la vederea grupului pe care-l formam în fața hanului și se oferă să ne dea orice explicație privind împrejurimile. Nu știu dacă un ghid expert al unei localități celebre, sau cel mai complet baeddecker, ne-ar fi putut servi o mai amplă descriere a unui ținut. Vorbe alese, expresii din cărți, noțiuni precise, o ușurință uimitoare și o claritate de expunere surprinzătoare, ne-au înfățișat într'o clipă imaginea precisă pe care o căutam. Istoricul celor două biserici care alcătuesc mănăstirea, n'am avut decât să-l controlăm apoi, picurat acpe buzele maicii starețe. Intr'un jăvan împădurit, spart într'o parte către fundul zărilor Poiana Mărului își însorește turlele celor două biserici de lemn. Cel mai bătrân dintre aceste sfinte lăcașuri a fost clădit în 1761, din bârne groase de stejar, care, înfruntând timpul și contrazicând poetul, nu sunt nici putrede, nici sfredelite de carii. Celălalt a fost înălțat în 1812 cu grija și cu banii măriei sale țarului Alexandru I Pavlovici, prezentând aspectul îndulcit în rotunjini al stilului rusesc. Sfinți bizantini sunt pictați pe pereții exteriori, iar „Năuntrul ei pe stâlpi-i, pereți, iconostas.

Abia conture triste și umbre au mai rămas".

Schitul a stat pustiu ani mulți până s'a pripășit, cu singurătatea în desagă, un schivnic basarabean, Nicodim, instăpânindu-se acolo, cu câteva hârțoage tovarăși și cu sufletul aplecat peste iubirea lui Dumnezeu. Când l'a cuprins bătrânețea cea din urmă, întâiul sol al vieții de dincolo, a prins să-și sape groapa și moartea l'a găsit cu locuința trupului gata, clădită în cărămidă, cu crucea frumos cioplită alături. Acum unsprezece maici și surori țes covoare și se închină, bucuroase de oaspeți, pentru care stă în așteptare odihna arhondaricului. In spatele acestuia, cale nu prea lungă prin desișul fagilor și umbra rece a brazilor, se ridică o culme pleșuvă de unde sboară privirea către alte șiruri de munți adăpostind spre Nord „Pietrele Fetii", a căror legendă a povestit-o Odobescu în „Pseudokinegheticos", iar către Apus satul Bisoca deasemenea pomenit în cartea aceasta cu multe capitole, dintre care cel din urmă e cel mai plăcut cetitorului. Ca să mă adăpostesc de vânt, m'am întins pe iarbă și am respirat sufletul pământului, mirosind a vieață și a nevinovăție. De-asupra cerul își plimba norii, ca o turmă de mioare bălane, păscând verdele vârfurilor. Imi amintesc: îmbrățișarea mării m'a turburat și m'a cutremurat ca un păcat, m'a cuprins ca o indisolubilă participare ne voită. Patima valurilor m'a răscolit și m'a scufundat într'o massă anonimă. Muntele m'a singularizat și mi-a apropiat spiritul de cunoașterea Celui Stăpân.

„Notre âme est un trois-mâts cherchant son Icarie"; spunea Baudelaire, neînchipuind vieața decât ca o monotonă peregrinare maritimă. Fără'ndoială viziunea aceasta a convenit pesimismului său, ducându-l la o concluzie destul de tragică și tot atât de logic acordată pe muzica sa interioară:

„Amer savoir celui qu'on tire du voyage!"

Iar imaginea existenței noastre pe pământ.

„Une oasis d'horreur dans un désert d'ennui!"

Intr'adevăr, Baudelaire n'a cunoscut decât orașul și marea, unde temperamentul său a găsit elementele unei tristeți, consolată numai în elixirul credinței. Muntele l'ar fi scos poate către limanul unui alt fel, mai puțin sumbru, de a vedea vieața, către purificarea morală de care simțea atâtea nevoie.

Muntele „lenevește spiritul"? Dar am găsit acolo, în pustietățile tăcerii, pe țăranul Dumitru Cucu, care acum citește poate Biblia sau „Sfarmă-Piatră". Vorbele lui mi-au rămas săpate în minte, ca o dreaptă pricepere a lumii și ca o aspră certare a „domnișorilor" nebuni și cheltuitori care se perindă la cârmă spre rușinoasa pidosnicie a treburilor. Moș Dumitru Cucu are drept folositoare mulțumire a bătrâneților lui literile cărților învățate pe care le-a deprins cu pioasă dragoste.

— Domnule dragă, mi-a spus, câtă vreme oi mai trăi și m'or ajuta luminile ochilor, aici îmi afiu mare bucurie.

Cinstit moșneag al altor meleaguri, mai neștuitoare și mai drepte decât ale noastre, între filele cărților și în dragostea lui Dumnezeu, ai descoperit într'adevăr fericirea cea mare. Și dacă mulți ar fi ca dumneata, puțină ar fi sămânța nebunilor.

Iată câteva gânduri desprinse dintr'o călătorie în munți, dăinuind încă vie în amintire, ca o proaspătă convertire. Revederea mării îmi va zdruncina oare noua credință? Poate!... Pentrucă sufletul omului e mai puțin al lui decât crede el și mai mult o minusculă frântură a marelui Tot în care se recunoaște și se vrea uneori reintegrat. Ceiace ar face pe d. Gregorian să surâdă o clipă amarnic și să accepte ordinea inebranlabilă a lucrurilor de aici, nu însă fără o ascunsă și intemeiată nădejde în dinamismul răscolitor și alpin al lui Sfarmă-Piatră.

Iată câteva pagini care au vrut să fie un itinerar turistic și s'au născut cu picioarele dincolo de orișice drum.

Vintilă Horia

UN ROMÂN DE ISPRAVĂ IN JAPONIA

Peste țări și mări, in împărăția samurailor, puțini români știu că țara noastră are un atașat militar, pe mândrul erou, colonelul Băgulescu

Tineretul n'a uitat pe cel ce a sărit cândva cu toată inima in sprijinul său, mergând până aproape de sacrificarea carierei sale militare, pe altarul mișcării naționaliste.

Iată-l tânăr și încărcat de gloria războiului în fotografia d'alături în mijlocul unei asistențe de nobili japonezi, în templul Sengaku, la sărbătorirea eroilor naționali ai Japoniei (cei 47 Ronimi).

In fața colonelului Păgulescu se află Marchizul Asano fost ministru de finanțe, singurul Daimio în viață.

Venerabilul bătrân este urmașul vestitului erou național Asano Naganari.

Singurul strein admis la această sărbătoare e colonelul nostru Băgulescu

Cu Pindaros la olimpiadă

Cunoașteți cu toții datina antică de a preamări, în mijlocul poporului sau a cetății, biruințele eroilor. Tot atunci se înălțau în prăvălirea maiestoasă a hexametrilor, cântecele de slavă a trofeelor. Intr'o îmbrățișare unanimă, popor și erou participau, cu tot ce era mai sfânt și mai esențial în ființa lor, la îndumnezeirea Patriei. Căci cadența de baladă a rapsodului sau epica profund evocatoare a vates-ului, el însuși erou, vorbiau direct poporului. Superbul lor farmec colectiv, înalt și homeric, chema întreaga suflare a neamului la împărtășania cu isprăvile victorioase ale eroului. Iar în victoriile lui nu mustea veninul patimei ambițioase, ci strălucea soarele Patriei, cu Larii și Penații ei. In fapta eroului înflorea destinul neamului său. El nu era decât o pleasnă inspicată de fulgerile biruinței în cetatea sau în țara neamului său. De aici și cuprinzătoarea lui investitură. Fapta lui solidariza întreaga comunitate națională, care se recunoștea întreagă în izbânda eroului. Puterile lui erau puterile neamului, duhului eroic alimentat de duhul eroic al neamului. El nu era o singură persoană, ci ființa colectivă a neamului. El era neamul. Fapta lui era fapta neamului. O mai totală investitură nu există!

Trăind sub steaua eternului prezent și închis între zidurile cetății, vechiul elen nu cunoștea beție mai plină de prezența zeilor, mai panteică, decât sărbătorirea eroilor, fie la întoarcerea din războiu, fie la jocurile de întrecere între cetăți. La aceste jocuri participa, după glorioase tradiții, toată floarea tinereții eline. Pentru acești greci, al căror ideal de viață era acea faimoasă „kalobagatma" și a căror frumusețe trupească nu era decât celălalt obraz al frumuseții sufletești, jocul, muzica și gimnastica erau drumuri cari duceau la porțile Demiurgului. Insuși Platon, cu imperiul său de esențe transcendente, le așeza alături de geometrie, știința demiurgică.

Dar între toate localitățile sacre ale Greciei strălucea mai ales Olimpia cu jocurile ei, pe unde din ani în ani curgea tot sufletul grecesc. Nicăeri ca aici, marele erou anonim, poporul, rapsodul și eroul nu se regăseau mai plenitudinar.

Și aicea legătura între popor și erou o făcea rapsodul. Cântecul lui de slavă stârnea entuziasmul, deslănțuia elanurile și înfrățiа. Mijlocitorul acestei înfrățiri, între popor și eroul său era poetul, el însuși popor spectator și erou participant. Fapta eroului, răsturnată în lacurile de munte ale inspirației sale, lua proporții epice, iar frenezia poporului se transforma într'un atotcuprinzător imn de mărire a propriilor sale virtuți. Erau față în față ca două ipostaze ale aceleiași ființi, poporul și poetul său.

Din această comuniune de temelie s'au zămislit ritmurile largi și solemne ale poemelor pindarice. In acest botez la Iordanul neamului său constă întreaga măreție a lui Pindaros. Și investitura lui simfonică, ce vorbește veacurilor și lumii tot de aici derivă. Și cu ce înalte semnificații încarcă legendara figură a poetului această logodire cu bucuriile și durerile neamului său.

Nu știu de ce, dar îmi închipui Elada timpurilor pindarice ca o eternă amiază de vară, sub al cărei cort de lumină totul era prezent și statul. Dealtminteri, principiul metafizic și limita absolută a sufletului elin era forma plastică, trupul îndumnezeit.

Sudul și marea nivelează asperitățile individuale centralizându-le într'o lumină învăluitoare. Deși conturate și limitate, lucrurile și persoanele nici se definesc printr'o strâmtă exterioritate reciprocă. Toate sunt unele lângă altele și nu pot fi altfel. Dealtfel lumina sudului, care dă [illegible] [illegible] [illegible]ului aristotelian, nu îngădue izolarea. Aici vezi totul. Privirile nu se prelungesc niciodată dincolo de orizont. Iată ce înseamnă prezența eternă și statul.

Insuflețind veacurile, tradiția de glorii a jocurilor olimpice a ajuns până la noi și va continua, adaptându-se timpurilor schimbate și nouilor dimensiuni ale destinului omenesc. Căci e firesc, noi trăim sub altă zodie istorică și avem un destin diametral opus Grecilor lui Pindaros. Prin urmare și jocurile olimpice ale epocii noastre vor fi altele. Vor purta toate calitățile și toate păcatele contemporaneității. Nu e intenția noastră să facem acuma analiza spectrală a acestor calități și deficiențe. Vrem doar să ne oprim, pentru un scurt popas, la olimpiada desfășurată în acest an, sub faldurile steagului cu svastică al Germaniei național-socialiste.

Germania renăscută sub sceptrul celui de al treilea imperiu n'a cunoscut până acuma o mai cuprinzătoare înțelegere și prețuire din partea lumii. Fenomenul național-socialist, care nu este decât erupția masivă și disciplinată a eternului fenomen german, și-a afirmat definitiv vitalitatea și organicitatea în fața lumii. A intrat, cu alte cuvinte, în istorie.

Intreg veninul semit al lumii, cu tot boicotul și cu toate mijloacele lui de corupție planetară, nu l-a putut opri în creșterea lui eroică. Astăzi național-socialismul, după mortala lovitură dată imperialismului comunist, se constitue într'o forță de primul rang în lume. O forță întemeiată pe ideea de rasă, națiune și deplină suveranitate națională. Prin urmare, tot ce se opune mai categoric utopiilor universaliste. Căci adevăratul universalism pacific nu se poate înfăptui decât prin garantarea și statornicirea suveranităților naționale. Solidaritatea rasială și suveranitatea națională sunt singurele coloane de susținere ale păcii. Restul e utopie și minciună.

Și olimpiada acestui an s'a desfășurat sub tutela acestor credințe. Conștiința de rasă, ideea de națiune și nemărginita dragoste de patrie îi dau o impecabilă ținută morală. Berlinul, care a adăpostit toate națiunile lumii, cu excepția jidanilor, a dovedit că la universalitate nu se poate ajunge decât prin națiune, singura putere creatoare de istorie.

Toată lumea știe ce s'a petrecut la Berlin. Dar nu toți pot desprinde semnificația gestului german. Și olimpiada, ca și ultimele evenimente politice, dovedește nu știu a câteaoară, geniala politică externă a Führerului. Căci pentru noi olimpiada dela Berlin este un strașnic episod de politică externă. Dacă nu altceva, propaganda germană a câștigat enorm.

Și apoi, în această olimpiadă, sufletul nordic al Germanului, deapururi în căutarea sudului elenic, și-a găsit o monumentală împlinire. Nostalgia sudului elin în primul rând, și mai puțin italic, este una din dimensiunile sufletului german. Urmăriți cultura germană dela Winckelmann și Goethe, la Hölderlin și Nietzsche, până la acea superbă efflorescență a ei care este opera politică a divinului Stefan Gorge, ca să vă convingeți de acest lucru. Totul pare ia trup de lumină sub fruntea tutelară a Eladei. Din acest motiv, mi se pare că nicăieri nu s'ar fi găsit un peisaj mai potrivit pentru desfășurarea jocurilor olimpice ca Germania.

Țara aceasta care și-a creiat un nou stil de viață politică și socială, i-am zice stil veacul al douăzecelea, după măsura sufletului ei mesianic, se străduește azi ca pe această temelie sfințită de izvoarele rasei și ale naționalismului totalitar, să deschidă în lume o nouă eră de cultură.

Numai așa privind lucrurile, de pe această tribună a lui Sfarmă-Piatră, suntem siguri că Pindaros ne inspiră.

Grigore Popa

Puncte albe

De multe ori, cuvântul ori cât este el de bine ales, nu poate exprima îndeajuns conținutul real al lucrului. Sunt cazuri, chiar foarte multe cazuri, când între cuvânt și reversul lui obiectic sunt serioase spărturi și nepotriviri. Neajunsurile merg și prin limbajul filosofic și câte odată, mai ales prin limbajul filosofic. Aci, mai mult sau mai puțin, oamenii văd limpede ruptura dintre planul de expresie și miezul lucrurilor; în consecință, fiecare pretins filosof încearcă o mai bună potrivire verbală. De aceea, universul cuvântului filosofic fuge simțitor din planul cuvântului obișnuit, se mișcă mai repede și devine mai elastic. El are o istorie ceva mai zbuciumată, și din când în când, chiar mai tristă. In filosofie sunt aproape atâtea limbajuri câți filosofi avem, dar dintre toate, prea rari izbutiri de potriviri cu suma totală a realului. De multe ori, cuvintele trec mult peste structura lucrurilor, se umflă nemăsurabil; atunci cuvântul își întinde marginile prin văzduhuri întunecoase, devine vag și indefinibil.

Un exemplu interesant îl găsim și în sensul curent al cuvântului „literatură".

Nu-mi vine să cred, că astăzi ar fi cineva în stare să scoată cuvântul „literatură" din infinitele lui coordonate definibile, și să-l așeze într'un sistem strâmt, și ca sens, bine precizat. In primul rând, desigur, s'ar putea crede că literatură înseamnă tot ce este de domeniul fanteziei sau tot ce este de alt domeniu, dar scăldat în fantezie, împodobit cu eleganța expresiei și nu lipsit de arterele sensibilității. In felul acesta înțeleasă, literatura s'ar îngusta mult, s'ar putea confunda cu ceeace numim literatură propriu zisă, cu planul specific de creație. Ea s'ar opune oarecum istoriei generale prin faptul că s'ar închide în strânse paranteze de aur: în sensul acesta, sufletul literaturii ar fi de esență pură, exclusiv estetică, anistorică. O frază odată intrată în literatură, ar rămâne acolo, peste timpuri, etern invariabilă. Universul literar ar fi în cazul acesta un univers de esențe statice. Mecanica lui desigur ar fi foarte simplă. In cercul acesta de viață, critica literară, n'ar avea nici un colț ascuns. Si acesta ar fi un fel de a înțelege lucrurile!

Dar mai general, în limbajul nostru plan literatura se definește prin opoziție cu știința, tot ce nu este știință, putere de prevedere exactă, este literatură. Chiar și discuțiile mai largi și teoretizările oarecum neafectate de ordinul de joc al prevederii, sunt literatură. Sensul cuvântului s'a lărgit simțitor; s'a lărgit atât de mult, încât cuvântul „literatură" a ajuns ca un fel de opus contradictoriu cuvântului „știință". El epuizează toată realitatea și chiar tot universul. Așa înțelese lucrurile, situația noastră a tuturor celor fără talent, e mult ușurată. Ca să fii literat, chiar foarte bun literat, e necesar și suficient numai atât să nu fii om de știință. Sinistră desfigurare! Și totuși, în prezentul nostru cultural, lucrurile par'că se prezintă tocmai așa. Din motive de prea multă necompetență, restrângem încercările noastre, numai asupra literaturii române.

Acum oricât s'ar încerca cineva să desprindă liniile prezentului literar, s'ar încerca într'un amestec greu, aproape imposibil. Acum lucrurile nu mai sunt limpezi. Războiul a fost o pleasnă tăioasă de fulger care ne-a [illegible] prea brutal de trecut: ne-a desrădăcinat, și la temelia noastră a pus prea multă dezordine. Suntem încurcați în haos. Inapoi peste timpuri, cultura noastră și în special literatura, se desprindeau în dungi luminoase de [illegible]. Trecutul [illegible] se poate urmări pe un brâu clar de cer literar. Acum lucrurile s'au oprit, sau dacă totuși mai merg, nu mai merg cum trebuie. Anii noștri sunt ani risipiți, ce nu mai strâng faptele, nu le mai leagă. Activitatea se împrăștie, se împrăștie mult, și dacă ar avea spații ar prinde și infinitul. Noi am început prezentul cu o mare greșală; aceea că ne-am prea înecat în vârtejul european. Spiritul nostru era încă un spirit tânăr, un spirit pur, de curs liniar. Mergea așa, precum o rază prin spații infinite, merge în alte universuri. Mergea drept cum drept a mers toată istoria noastră. Deodată, ceas trist, am auzit și noi armoniile cântului european, și ne-am oprit din mersul nostru, intrând în dans. Atunci n'am mai respirat așa cum respiră neamul; noi câțiva care trăim, ne-am deslegat de istorie și ne-am deslegat de legendă. De brazdă, am sărit alături. In noul plan de existență, sufletul nostru n'a mai găsit coordonare; el nu mai putea fi prins de un spațiu și să nu se mai putea găsi. Ca un atom de tăcere prin locuri ascunse de neființă, sufletul nostru abătut, merge prin infinitul spiritului european, indefinibil și tributar. Vremi triste de cruntă confuzie. Confuzie până la moarte.

Din neantul general, s'a desprins la noi un nou ritm de viață. Se trăește altfel, mai violent și mai rapid. Mișcările curg dela sine, tindem spre automatizare. Acum toți se cred altfel de cum sunt; toți se cred talente, și încă mari talente. Incep par'că zonele orgoliului. Iar cei cu înalta favoare de-a fi puțin smintiți, numai atât sminitiți ca să nu fie internați, simt cum prin spărturile creerului cu furie de cascadă le curge torentul geniului. Oamenii aceștia — din configurația lor zoologică desprindem întâmplător pe un M. Sebastian, F. Aderca, I. Peltz, Ion Călugăru, Geo Bogza, etc. —văd pe pământ, în aer și în universul întreg numai severa necesitate de-a scrie. Dacă ei n'ar face literatură românească, atunci după nu știu ce misterioase transformări energetice, în maldările lor de talent, tocmai acolo sub coarne, s'ar aprinde turbarea. Exact! De frica turbării toți antropoizii aceștia, despre care nu se prea știe decât faptul că nu sunt români, comentează ultimele escuri franceze, și dacă sunt posibilități de-a străbate neobservați, întâmplător chiar transcriu câteva, și cu asta fac literatură! In pasiunea lor după glorie și aur, centaurii aceștia au ruinat nobila arhitectură a literaturii; poezia s'a rupt din proporțiile ei de poezie, a ajuns proză plană; acum trece turtită prin ridicolul pasiunilor. Efortul intelectual a încetat de-a mai fi convergent către o limită a spiritului, către adevăr; el se amestecă trosit în balele perversiunii. Totul se clatină, nimic nu mai stă drept în picioare din scrisul lor mizerabil. Și ei au scris mult, enorm de mult. Chiar și noaptea este populată de cuvintele lor de smoală. Ei au dus spre ruină. Epitetul este sălbatec depreciat; toată puterea adjectivelor a căzut sub aprinsa umflare a publicității. Chiar și injuriile sunt în decădere. Paul Valery când a scris că trebue să obosim spiritul spre a glorifica sau înjura pe cineva, par'că a văzut moartea noastră literară.

Nu se mai poate crede însă, că lucrurile vor mai merge mult așa. Abuzurile totdeauna în istoria lumii au adus reacțiuni mari. La noi există un loc înalt de gândire și simțire românească; și a existat mai de mult, dar acum, ca dintr'un divin dans astral, aruncă puncte albe pe spațiile noastre de literatură. Curentul acesta de estetică românească, gândirismul, este rupt din noi, din anii noștri nescriși rod peste eternitatea noastră.

Axente Sever Popovici

Note, polemici, înfierări

Concedierea d-lui N. Titulescu

Inlocuirea d-lui Nicolae Titulescu dela conducerea Afacerilor Străine ale Romaniei, e un fapt neașteptat și susceptibil de variate interpretări. Procedeul neuzitat și senzațional al acestei inlocuiri a uimit pe toata lumea, în țară și in străinătate. E inutil să discutăm acum acest procedeu. Oricât de izbitor ar fi, el intra de altfel intr'o manieră generală de a lucra specifică guvernului de doi ani și jumătate incoace. La timpul potrivit, care nu e în niciun caz cel de azi, vom pune in adevărata ei lumină această manieră de a guverna și roadele pe cari le-a dat.

Azi să lăsăm la o parte chestiunile de culise de unde ies mereu atâtea surprize uluitoare, să aderăm la mulțumirile guvernului trimise postum d-lui Nicolae Titulescu pentru serviciile aduse patriei, și să acceptăm chiar motivarea inlocuirii sale, care ar fi aceea că un guvern trebue să fie omogen măcar în clipa când a intrat in agonie. Acestea sunt chestiuni de ordin intern și, poate, de ordin foarte mărunt.

Pe planul intâiu rămâne desigur problema politice externe.

D. G. Tătărăscu, căruia adversarii infami ii pot contesta orice calitate, afară de aceea a îndrăznelii sistematice în lovituri senzaționale, reapărut in fruntea guvernului de agonie, pe care il numește cu o expresie melancolică: „guvernul ultimei etape", a declarat că d. N. Titulescu n'a fost decât un executor al directivelor de Stat in politica externă și că aceste directive rămân absolut neschimbate chiar după inlocuirea titularului dela Externe. Ar reieși din această declarație ministerială că politica d-lui N. Titulescu a fost foarte bună de vreme ce ea va rămâne aceeași, dar numai persoana sa n'ar fi bună de vreme ce a fost inlocuită.

Marturisim că nu prea înțelegem logica acestei judecăți. S'o acceptăm însă și să ne silim a fi de acord cu d. G. Tătărăscu.

Prin urmare, persoana n'a fost bună și trebuia inlocuită cu altă persoană mult mai bună. Dacă persoana care nu e bună se numește Nicolae Titulescu, persoana care a fost găsită foarte bună se numește Victor Antonescu. Noi îl știm pe d. Victor Antonescu: un om mititel de statură și foarte medlocru de Stat. In țară, numele acesta nu spune absolut nimic deosebit, iar bătrânul politician nu are nici măcar avantajul tinereții debutante, capabilă să sugereze aprehensiuni favorabile străinătății. Căci în definitiv, politica externă se face in raport cu străinătatea, care se interesează intr'o măsură enormă de persoana celui ce o reprezintă. La departamentele interioare, noi românii, cari am dat dovada unei infinite puteri de a indura și de a inghiți, putem suporta pe oricine, și de ce nu pe miniștrii d-lui G. Tătărăscu: asta ne privește numai pe noi. Pe titularul Externelor insă nu-l suportăm numai noi; il suportă sau trebue sa-l suporte și străinătatea interesată deopotrivă cu noi in lucrurile ce ne sunt comune sau in lucrurile ce ne despart. Lucrurile, care sunt comune României cu o parte din statele europene, și lucrurile care o despart de alte state trăiesc azi cu un grad de intensitate maximă, excepțională, pe planul vieții internaționale. Toată lumea știe că normalul raporturilor internaționale e săltat cu fiecare zi in excepțional și coarda lui amenință să plesnească in orice moment. Situația europeană trece printr'o perioadă de fierbere extrem de gravă și aceasta constitue marea nelinişte a unor state insuficient pregătite pentru eventualul razboiu, cum e bunăoară România.

Intr'o situație excepțională, conducătorul politicei externe se impune să fie și el un excepțional. La o inarmare militară, care se găsește abia la alfabetul tehnicei moderne, trebue să corespundă cel puțin un om inarmat cu uneltele diplomației. Ar putea contesta cineva din România că omul cel mai bine inarmat in această direcție e insuș Nicolae Titulescu? Are cineva curajul să afirme că, in schimb, d. Victor Antonescu il prevalează printr'o misterioasă inteligență și pregătire? Faptul că se găsește „omogen" cu d. Tătărăscu, — ceeace, evident, nu era d. Titulescu, — este oare suficient pentru a-l transforma peste noapte intr'un cancelar pe măsura situației grele din acest moment?

Un asemenea curaj iată că-l are cineva: e presa ovreiască. Ieri adula pe d. Titulescu fără măsură. Astăzi adulează in aceiași măsură pe d. Victor Antonescu. Ni se pare că motivul acestei schimbări de obiectiv al tămâierii nu are nimic aface cu problemele politice externe. A plecat avantagiul, vine avantagiul; aceasta e lucrul principal.

Sentimentul românesc de recunoaștere a valorilor trebuie însă să facă dreptate celui lovit. Recunoștinta patriei nu se manifestă cu picioare in spate. Nicolae Titulescu n'a fost un simplu executor în politica externă, ci un mare inițiator și un animator fără egal al ei. El era prestigiul insuș al acestei politici, cu personalitatea sa care își arunca umbra departe, peste hotarele țării. Gloria lui internațională era mândria națională. Până la acest prestigiu nu ne va ridica niciodată vreun om a cărui statură pitică nici n'o pot vedea vecinii de peste gardul granițelor.

Pe urma sa rămâne un sistem de alianțe și acorduri internaționale, unele duse de dânsul la desăvârsire, altele născute din strategia sa diplomatică. O uriașă operă de incadrare pacifică a României in ansamblul european. Am semnalat în această revistă, cu toată obiectivitatea și prudenta necesară, perspectivele ce se deschideau de rotunzire a acestei opere. Ea trebuia să crească potrivit unei tactice personale de câștigare a terenului pas cu pas. Scopul ei era neutralizarea dușmanilor vecini și permanenți prin apropierea noastră, pe cât e posibil, de toate marile puteri determinante in viata internațională.

Nu e o problemă, ci un complex de probleme suspendate dintr'odată in vânt. Măsura lor e prea mare pentru puterile unui nou venit, căruia numai pentru a se initia în ele ii trebuie un timp foarte îndelungat. Sistemul acesta de a inlocui capacitățile puține pe cari le mai avem, prin debutanți la sfârșitul vieții, e plin de riscuri, dacă nu va trebui cumva să-l plătim foarte scump.

Politica noastră externă a intrat in impas.

Nu va trece mult și Nicolae Titulescu va trebui să fie rugat de iertare.

N. C.

Chaqun à son metier

După remaniere, d. Ion Inculet, fostul titular dela interne, a rămas simplu ministru fără portofoliu.

...Ca să aibe timp mai mult pentru tragerea sforilor!

Praetor non curat minimis

D. Paul Lecca, student lăncier basarabean, ne roagă să-l publicăm o scrisoare prin care arată că ziarul „Țara Noastră" in darea de seamă a unei adunări național-creștine din satul Părlita, județul Bălți, i-a mutilat cuvântarea, stergând intr'un loc numele d-lui Nichifor Crainic, spre a-l inlocui cu acela al d-lui Gh. Cuza, pe care oratorul nu l-a pomenit niciodată.

Indignarea d-lui Paul Lecca, noi intelegem, e la locul ei. Regretăm, insă, că nu-i putem publica aci scrisoarea. Pe marele nostru Nichifor Crainic și pe noi nu ne aling și nu ne pasionează asemenea găinării!

Monumentul lui N. C. Paulescu la Sulina

Cultul marelui român, omului de muncă și jertfă, N. Paulescu, a pătruns in sufletul tineretului național-creștin.

Imboldul pe care l-a dat Nichifor Crainic să așeze pe piedestal de totală venerație omul care merita inshinarea intregului neam românesc, a rodit.

La 23 August, la Sulina, s'a sfințit monumentul ridicat doctrinarului naționalist și creștin, monument ridicat de mâinile lăncierilor Căpităniei Octavian Goga, din Capitală.

Lăncieri, Paulescu a iertat pe toți câți l-au greșit — prin voi!

Ducele și-a găsit nașul

D. Mussolini a ținut la Avellino, cu prilejul incheierii marilor manevre ale armatei italiene, o cuvântare, in care, intre altele, a spus:

„Putem in scurt timp și la un simplu ordin să mobilizăm opt milioane de oameni. Este un bloc formidabil, pe care in 14 ani, regimul fascist l-a ridicat la o temperatură inaltă, de sacrificiu și de eroism".

Idiotul Sărindarului crede că Ducele a făcut această declarație, fiind înfricoșat de ofensiva mondială a doctorului Lupu împotriva fascismului.

Intr'adevăr, nu-i de glumit. Furiile renumitului doctor, mai ales acum, in sezonul de toamnă, când se deschid cramele sunt cea mai sinistră primejdie care amenință viața și opera d-lui Mussolini.

Pentru „Vremea"

Ținuta dogmatică a revistei „Vremea" care se 'nfruptă din fondurile svârlite cu nemiluita de clocul Donescu, are tot ce poate scandaliza pe oamenii de bun simț.

Neo-liberalii cari conduc faimoasa revistă „Vremea" au moștenit 100% duplicitatea bătrânei școli liberale.

Din motive de tiraj și pentrucă așa cere „pasul vremii", copiii lui Al. Donescu fac un pseudo-antisemitism de bâlciu.

In timp ce țin in redacție toată pleava galiliană, vântură in nasul cititorilor articole cu structuralitatea iudaică a presei românești și altele semnate de Vl. Donescu, din desnădejdea scăderii tirajului.

Deocamdată, le punem acestor structuralizați, câteva intrebări precise: 1) Au avut și au intre colaboratori pe Froite Adelstein zis F. Aderca?

2) S'a intins dobitocul ăsta, ani la șir, pe pogoane de pagini la „Vremea"?

3) A scris Froite Adelstein-Aderca scatologicul roman „Al doilea amant al Ladyei Chatterley", dându-l drept o traducere după un oarecare Clifford Moore?

4) A fost urmărit de justiția românească jidovul Froite și acum este încă sub amenințarea unei severe condamnări?

5) A continuat, după aceasta, să colaboreze la „Vremea" spurcăciunea Froite?

6) Nu este așa că frații Donescu n'au articulat nici un cuvânt de desavuare a brutei Aderca?

7) Mai mult... Este adevărat că paginile „Vremii" au fost puse la dispoziția lui Froite să-și facă o apărare „pro-domo"?

Deocamdată atât.

Căci vom lămuri noi pe acești falsi antisemiți, că ceeace fac ei este prostituție.

Și pezevenghii trebuesc scoși din presă.

Delegatul doctorului Rachiu

Zilele trecute a avut loc în Capitală adunarea unor așa zise cercuri profesionale național-țărăniste.

Intre delegați, citim in darea de seamă, a fost și un oarecare domn Pelinescu.

Asta e, desigur, reprezentantul „profesional" dela bodegă al doctorului Lupu...

D. Gh. Brătianu și d. Titulescu

La o intrunire ținută Duminica trecută la Timișoara, d. Gheorghe Brătianu a declarat că el nu mai dă in fostul ministru de externe, acum când acesta e căzut.

Cu alte cuvinte, leul rănit e scutit de lovitura din urmă a măgarului din fabulă...

Maglavitul

D. prof. Nichifor Crainic a fost săptămâna trecută, împreună cu ilustrul nostru filosof d. Lucian Blaga, la Maglavit.

„Sfarmă Piatră" închină numărul său viitor Misticei dela Maglavit.

Naționalism cu lipsă la cântar

Dintr'un discurs al d-lui Virgil Madgearu:

„Noi venim să facem o adevărată școală de naționalism cu tineretul național-țărănesc. Și așa am făcut întotdeauna".

...Primii profesori fiind cei doi apostoli ai românismului integral: Moise Zipstein și finul d-lui Madgearu: Max Aușnit!

Tirajul nostru

Numărul trecut al revistei noastre, închinat Spaniei care pătimește, s'a epuizat încă din prma zi aproape în toată țara.

Am fost astfel nevoiți să tragem o a doua ediție de 8.000 exemplare, realizând un tiraj total de 31.400 exemplare.

Anul II, Nr. 41 LEI 6 Joi 3 August 1936

Sfarmă Piatră

„FRENTE POPULAR"

BOLȘEVICUL: Asta e clima care 'imi prieşte

(Guerin Meschino)

Teroarea roşie in Spania.
Toreadorii fac ântrenament..

(Guerin Meschino)

Stânga:

PE LUMEA CEALALTA

Bolşevicul spaniol: — Tu eşti Karl Marx, ăla cu „Capitalul"?

— Da.

— Ei bine, iată ţi-am adus procentele.

Dreapta:

Părţile însemnate cu roşu sunt încă în mâinile bolşevicilor.

A se vedea drumul (Barcelona - Narbonne, Toulouse Bayonne-Irun) pe care sosesc alimente guvernamentalilor din nordul Spaniei.

TIPOGRAFIA ZIARULUI „UNIVERSUL", BUCUREŞTI, STR. BREZOIANU 23—25